

GULISTAN

35

Kovarek W. jey, / civak, ye
Hijmar 35 Newroza 2007

www.arsiv.com

Ev kovar kovara te ye
Ev bax û gulîzara te ye
Tê de darek xweş biçîne
Ev dar nivîsara te ye

Cegerxw,n

**Kovarek W.jey, / civak, ye
Hijmar 35 Newroza 2007**

Pêşgotin

Xwendevan. n h. ja / bi r/met [vaye jimarek n/ [jimara (35) an ji kovara *GUL<STAN* di gihe dest. we di demek. de ko Partiya me Partiya D, moqrat, P. \ver/ Kurd, li S/r, [Partiya Dr] N/red, n Zaza [/ ya Cegerxw, n derbas, b, ran, na xwe ya z. r, n di be [ev Partiya ko li gor kar, b/ na xwe giringiyek mezin daye ziman. kurd, [/ gava serek, div, war, de av. tb/ gava ko biryar dab/ kovarek. bi ziman. kurd, bi we\, ne [ko ji sala 1968 an ve seydayê Cegerxwîn dest bi derxistina wê kiribû di bin nav. Gul, stan de [bi om, da ko ev kovar bibe m, na baxek, gulan hem, reng / nif\ . n Tor / Edeb / huner / Folklor / Helbest / L. kol, n / Gotar / Ziman / Gotin. n P. \iyan] ji civaka kurd, t. de werin `andin bi xam / p. n/s. N niv, skar / rew\enb, r. n kurd y. n bi dil\ewat, ziman. zikmak, avdidin / ji mirin / windab/n di par. zin / bi p. \de dibin ev ziman. \ . r, n ko b/ ye armanc ji \ov, niyan re ew. n di xwazin bidin windakirin / jib, rkirin] ? eger millet. kurd bi zargotina xwe ziman. xwe ba\ parastiye ta roja ,ro [/ nehi\ tiye p, lan. n \ov, niyan herin ser, / armanc. n wan bi c, werin [l. bi rast, ,ro di dema Entern. t / setelayit / kempiyoter. de ziman. me dikeve ber p. lan de [mixabin hindikin ko ji niv, skar. n kurd bi ziman.

dayik. diniv,s,nin [/ hindiktirin j, y. n p. dixw,nin
[ziman. n biyan, ew ki\andine bal bixwe de [ev j,
birast, zingil. tirs. l. dixe li ber guh. zaniyar /
xwendevan. n milet ko li ziman. xwe bi xwed,
derkevin [p. bixw,nin / bi din xwendin [/ zarok. n
xwe h,n, ziman. kurd, bikin [ji ber ko neve\artiyê
ziman nasnama miletaye [parastina me j, bi ziman.
meye]]

~ima gelo bav / kal. n me kar,b/n ziman. xwe
bi par. zin ji windab/n. / tev, ko bi ten. bi riya
devk, b/ j, @@ [l. ,ro di dema p. \ve` /na hem,
dezgey. n ragiyandin / zaneb/n. de vaye h. d, h. d,
dest. mirin. li dor sit/y. ziman me t. ne p. `an /
em nikarin li berxwe dest hil,nin @!]

H. viya me ji berdewamiya Gul,stan [tev,
asteng, / kelem. n li p. \ `apkirin. / belavkirin.
t. ne der [ewe ko me kar,b/ gaveke din j, bav. jin
ber bi w. h. viya mezin ko Cegerxw,n ev Gul,stan
ji bo w. ber, 39 salan ~and / bi helbest / niv,sar. n
xwe avdab/ [om,da me ewe ko me bi derxistina v.
jimar. ew h. v, ge\tir kiribe [/ bi belavkirina van
gotar / helbest / niv,saran ew bex`e reng,n /
zeng,ntir kiribe]]
Gulistan

REWŞENBÎRÊN BI RASTÎ

Selman Heso

Di van sal. daw,de niv,ser. n li vir / deraha
derdikevin dixwazin bi zor. cuday,k. ` . bikin di
nav tevgera siyas, ya kurd, /
rew\enb,r. n kurd de| nehewcey
gotin. ye ku ev j, rengeke j. t.
xwestin ku millet ji tevger. dilsar
bibe / ji dor. d/rkeve]

Herkes zane ku yek ji kar. n
gelek giring / d,rok, y. ku tevgera
kurd li s/riya p. kan, ew b/ ku hi\t
xwendin / zanyar, fireh di nav millet, me de belav
bibe / xelk. me banga tevger. bi cih an,] ji ber
wilo \of,nistek wek (Teleb Hilal) pir bi po\man,
dib. je: (me \a\ kir gava me dibistan li her. m. n
kurda vekirin[me digo em. bi xwendin. wan bikin
ereb [l. me nif\ek derxist b/n part,zan / b/n
kurd. n her tişt, zanin)]

li al,k, din yek, wek (Suh. l Zekar) ew j,
nek. m, (Hilal) bi tepa li ser. xwe dixwe /
diniv,sarek xwe de dib. je (hew med, ku waye ji
Sed, not kadir. her. ma ciz,r. kurdin !!!!)]

Bi rast, ev encam ne wilo bi hesan, p. k hatiye [
xelk. me bi feq,r, / tinb/na ku t. de dij,n [pariy.

dev. xwe dan / zariw. xwe dan xwendin [ev. yek. hi\`t ku \iyar,k berfireh belav bibe di sal. n 1960 / virde[bi hezaran xwendevan ji dibistana / zankoya der`/n / bi bandorek mezin di nav millet de \`ûna xwe`. kirin]

<ro mere kare b. je kurd li s/rya miletek zeng,ne bi xwendevan / niv,skar / rew\`enbîra] ev yek dide xwiyakirin b. `ima di nav kurd de ramanê p.\`ve`/n. / dimoqrty. û medeniyet fireh c, digre / dim,ne parast, ji v. (lehiya) raman. n hi\`k / ji \opa kevneperist, / tiror.]

Di v, war, de p. wiste em qedir / giringiya heb/na tevgera siyas, ya kurd ba\`bib,nin [ne wek hinek deng derdikevin / \`er. tevgra kurd dikin bi gelek b. bext, / di v, war, de dixawzin bidin xwya kirin ku tevger li alik, ye / rew\`enb,r li al,k, dine [ti dibê dixwazin millet. me d/rkin ji w. p. la zanyar, / ber. w, bidin pa\`mayeb/n. / w, bidehf,nin nav ref. hova]

Bi rastî gelek ji wanê îro di bin navê xwe de datînin (Rewşenbîr) û şerê tevgera kurd dikin û dixwazin rewşenbîrê bi rastî dûrî tevgerê bikin ew bixwe gelek dûrî rewşenbîrîyê ne û gelek dûrî gotina rastin û dûrî bercewendiyê kurdin , ew bi xwe (rewşenbîrê sextin) û miletê me jî wan wilo dibîne .

KOMA NEWROZ

Di 26 saliya xwe de

EL< /EMD<N

Di (17|2|1981) [Partiya
D,moqrat, P. \ver/ Kurd, li S/r, [
Komeke huner, bi nav. (Newroz)
ya folklor. Kurd avakir da ko
be\dariya Cejin / b,rhatin. n
netew, / ni\timan, bibe (cejna
newroz [cejna damezrandina part,
[cejna p,rek.])]

di destp. ka ` . b/na xwe de kom.
gur/pek ji xort / q,zan lid or xwe civandib/n y. n
ko be\dar, `alakiy. n kom. b/n di destp. k. de [/
xebatkirin ji bo p. \ve`/n / serkeftina w.] Di war.
reqis / d,lan. n folklor, de evan q,zan di kom. de
ciy. xwe girtib/n : (Mah, Ebas [Rew\en Ebd.
Cafer [Perw,n Mihemed <sa [Fesla Ehmed Es'ed [
Gulper, Ehmed Nam, [Perw,n Ehmed Nam, [
Nisr,n Feyr/z Navmal, [Hetaw Sam, Nam,]) [/ ji
xortan ev kesb. n : (Mehm/d | . xo [Ehmed Tewf,q
[Mehm/d Hiso [Ciwan Osman Osman [B. kes
Hesen Bi\ar [F. r/\a Ebd. Cafer [Kesra Mele
His. n [Hesen Sil. [Dara Sif/k [Xur\,d Sif/k])]
? di war. \anoy. de evan hunermendan be\dar,
kirin di Koma Newroz de di w. dem. de : (Ehmed
Eslan [Tewf,q Bav. Ehmed [Mehm/d | . xo [

Ehmed Tewf,q [Mehm/d Hiso [Fesla Es'ed
[Gulper, Ehmed Nam, [Nisr,n Feyr/z [Ebdelle
Temir [/ Xel,l ji kurdistan turkey.]])]

L. di war. dengb. jiy. de ev hunermend
be\darb/n di kom. de : (Ehmed Eslan [His. n Tofo
[Tewf,q Bav. Ehmed [Nisr,n Osman Osman [
Kesra | . xo]]) [/ di war. moz,k / Saz / Awaz. de
[evan hunermendan be\dar, kirin di kom. de : (
Kam,ran Hesar,- tenb/rvan [His. n Tofo-
tenb/rvan [Ehmed Re\o- tenb/rvan [Si'/d Ebta li
ser Keman. [Azad | . xm/s li ser Keman. [Se',d.
Rev. li ser ?d. [N,gar Sam, Nam, li ser
okordiyon. [Ekrem li ser Cimbi\ .]]) [/ Dr]
Mihemed Zaza pi\tgir, / navt. dana kom. fikir [/
Tewf,q Bav. Ehmed / Mehm/d | . xo herdiwan
wek du hosata kom h,n, reqs. n folklor, dikirin]

Mamoste Ebdurezaq Cengo bi deng. xwey zelal
Kom p. \k. \, cemawer fikir [/ hin rist / helbest. n
seyday. Ceger xw,n j, digotin [wilo j, Ebas. Hac,
Sil. man (Bav. Teys,r) [/ Leyla Hesen Bi\ar (
Diya Delav) herdiwan li gel hin kes. n din ko nav.
wan mixabin nay. b,ra me ewan tevan b. s,nor
al,kariya kom. dikirin / `avn. riya w. dikirin]]

Bi v, reng, kar. n Koma Newroz / `alakiy. n w.
y. n huner, bi gelek reng / nif\an di hate p. \k. \
kirin [/v. kom. li hem, her. m. n kurd, li s/r,
pirogiram. n xwe p. \k. \ kir (Qami\lo [Hisi`a [

Koban. [Efr,n [D. rik [derb. siy.]]) [/ li Heleb /
li \am. j, p. \k. \kir]

Koma Newroz du | ano p. \k. \ kirin / di wan de
beserkeft, b/n/ ciy. raz,b/n / k. fxwe\iya
tema\evanan b/n [/ h,na j, hin ji wan movikin ji
wan ezberkirine [ew herd/ | ano ev b/n :

1- | anoya (COTKAR Û ZEVÎ) : ev \ano mamoste
Ebdurezaq Cengo ji helbestek seyday. mezin
Cegerx,n guhztiye [ew b/b/ amadekar / derhiner.
w. | anoy. [ko dijberiya civak, dida n,\andan di
civata kurd, de [

ev b/n y. n ko
di | anoy. de
b/b/n l, stikvan
: (Mehm/d
|. xo [Gulper,
Nam, [Ebdella
Temir [Ehmed
Eslan [Tewf,q
Bav. Ehmed [
Ehmed Tewf,q [
Mehm/d Hiso [

Ebdurezaq Cengo / Rehmet, Ehmed Eslan

Hel,m Eb/ Z. d)) [ew | ano di Newroza 1981 . de
li Qami\lo / li D. rik. hatib/ p. \k. \kirn]]

2- | anoya (|EVEQ HILBÛ) : ev | ano hatiye
sitandin ji niv,sareke misr, ko niv,skar. w. li ser
newkheviya nijadperest, dinavbera Re\ik / Sip,k. n
Ba\r. Efr,qiya [ko mamoste Mehm/d |. xo ew

niv,sar wergerandib/ kurd, bi renek, ko ew \ano
zordestiya Turkan li ser millet. kurd bide n,\andan
[l,стикван. w. | anoy. ev kes b/n : (Mehm/d | . xo
[Kam,ran Hesar, [Xel,l [Tewf,q [Ehmed Eslan [Nisr,n Feyr/z [Macdol,n Gemo [Ehmed Re\o
[?siv. Ebd.]]) [ev | ano di sala 1983 an de li
Qami\lo / li Derb. siy. hatib/ p.\k.\kirin]

Nay. ve\artin ko avakirina v. Koma folkilor,
gaveke p.\eng, giring b/ di war. xwirtkirina
\alakiy. n Partiya D,moqrat, P.\ver/ Kurd, di nav
millet de [/ xebatek b/ ji bo komkirina xelk. li dor
hem, \ahiy. n netew, / ni\timan, y. n ko ev. kom.
be\dariya lidarxistina wan kirib/ [nexasim Cejna
Newroz/ ya P,rek.] [ko v. kom. rolek serek,
l,stob/ di komkirina millete xwe li dor xwe [/
hi\tib/ ko hem, xelk be\dar, van \ahiyen bibin [/
bi huner / `alak, / reqis / sitran. n xwe di Newroz.
de ew bi d/ xwe de ki\andib/n ber bi `ol. nav
\nkay, / kul,lk. n buhar. ve [/ bi kinc / cil. n xwe
y. n kurd, dilxwe\, / h. rz dixistin dil. millet de]

Bi rast, damezrandina Koma Newroz gavek
p.\eng, b/ h,na nehatib/ av. tin di civaka kurd, de
li S/r, [lewma damezraner. n w. gelek asteng, /
kelem mezin d,tin ta ko kar,b/n damezr,nin /
endam. n huner, y. n p. wist peyda bikin [nexasim
peydakirina endam. n jin [ji ber ko civaka kurd,
h,na destgir. day, b/ li ber ner,n. n teng / neserbest
[/ be\dariya p,rek. di van `alakiyan de

xweku\`tinek civak, b/ [/ regek, h. ja b/ ji
berxwedana netew,]] ta ko nav. Kom. li ser hem,
zimana b/ ji mezin / pi`/kan y. n ko sitran /
awaz. n w. ezberkirib/n / reqs. n w. girtib/n [/ ji
\alakiy. n Kom. y. n huner, `end kas. t. n sitirana /
roznem. n salane derdixistin ko hatib/n belankirin
li millet. kurd li hem, deran [/ bi v, reng, ` . kirina
Koma Newroz b/ nim/ne li her. m. n kurd, din / b/
navt. danek ko kom. n folklor, zazbikin /
damezr. ,nin [/ endam. n koma Newroz b. dudil,
pi\tgir, / al,kariya wan kom. n n/ kirin]] ji wan
Koman : (C/d, li D. rik. [Buhar li Aliyan [
Helebce li Kelh. yi qere`ox [M,ran li Siw. diy. [
| eveq li xerbed,b [Ronak li Am/d. [Rew\`en /
kul,lk. n xwe li Qereman. [Gul,stan li Hisi`a [
Cegerxw,n li Koban. [S,pan li | am [14 Hea,ran.
li Qami\`lo]])]

Di v. b,ran,n. de Koma newroz (26) saliya xwe
bi \ahiyek. saxkir [/ sem,nerek xwe\ li qami\`lo li
darxist [komek ji endam. n xwe y. n Kevin / y. n
n/ civandib/n / hin m. van j, be\`dar b/b/n [\`evək
xwe\ derbaskirin li ber deng / awaz / sitiran /
reqs. n koma Newroz [/ di v, babet, de hin gotin /
birosk. n p,rozbahiy. j, hatin xwendin [di p.\,de
gotina kom,ta r. vebir ya Koma Newroz [/ gotinek
binav. mamoste Hem,d Derw.\ hatib/ xwendin ko
nikar,b/ be\`dar bibe mixabin [wilo j, `end
endam. n damezren. r. n koma Newroz li ser

destp. ka ` . kirin. / astengiy. n ko d, tin dir. j sekin, n
[di p. \iya wan de Leylaxan (Diya Delav) [ko
al, kariyek b. rawestan dike bi koma newroz re /
h. viya serkeftin. ji endam. n n/ re dixwestin]]
Ji bir/sk. n ko gihi\tib/n sem, ner. evb/n :

PÎROZBAHÎ JI MALBATA CEGERXWÎN

di bîranîna 26 saliya koma newroz ez bi navê malbata
Cegerxw, n we pîroz dikim û gelek silav û rêz ji rêvebir û
endam û alîkarên koma newroz ya binav û deng re hene
: em hêvîdarin ko koma we wek diwan salên derbas bûyî
de hîn gavin ferehtir ji nûvejandina folklorê kurdî û
pêşve çûna wê . sipas ji were û bimînin di xweşiyê de
siwêd 20/2/2007

kesra cegerxwîn

koçka rojavayî kurdistan

bi helkeftina 26 saliya koma newroz em we pîroz dikin
, û em divê bîrhatinê de we dawet dikin beşdarî koçka
me bibin û li ser dîroka vê komê bi axivin û bibin
mêvanê me . 20/2/2007

**rêveberê
koçka rojavay kurdistan**

BIRÛSKEK JI KOMA (BUHAR)

bi navê koma buhar li herêma aliya em pîrozbahîya
koma newroz dikin dibîranîna (26) saliya
damezrandina wê de ko bi çêbûna xwe derîkî xebatê
mezin li ber partiya me ya dîmoqratî pêşverû kurdî li
sûrî vekir , û bi hezaran ji millet kurd li dor xwe kom kir
di cejn û şahiyên netewî û niştimanî de , û rolek serekî
lîstibû di saxkirina cejna newrozê de û ew cejin ji reşiyê
û ji nav dîwaran derxistibû çolê nav kulîlkê buharê û

bin ronîya rojê , û bûbû nimûnek ko li herêmên din jî
kom werin çêkirin , ji wan koma me jî ya buhar .

di vê bîranînê de em serkeftinê ji koma newroz re
dixwazin û em pîrozbahîya we tevan dikin û şeva we
xweş. 20/2/2007

komîta rêvebir yakoma (BUHAR)

BIRÛSKEK JI KOMA (RONAK)

bi navê koma ronak li amûdê em koma newroz ya
folklorî di bîranîna (26) saliya damezrandina wê de
pîroz dikin , û sipasiya wan kesan dikin ko bi hiner û
xebata xwe ev kom avakirin û bi pêşde birin , nexasim
ew qîz û jinên ko di xebata komêde beşdar bûne , ê
karîbûn xelkê mîletê xwe bidin kêleka koma xwe û wan
beşdarî çalakiyên netewî û niştimanî bikin , û bi hezaran
ji mîlet kurd li dor xwe civand di cejn û şahîyan de ,
nexasim cejna newrozê , û evê komê hêzek mezin da
rêxistinên partiya me li herêmên din ko komên xwe jî
avabikin . di vê bîranînê de em bi navê koma ronak li
amêdê serkeftinê ji koma newroz re dixwazin û em
pîrozbahîya we tevan dikin û hûn bimînin sax .

20/2/2007

komîta rêvebir ya koma(RONAK)

Bandora Sirgûnê Di Weşan û Wêjeya Kurdî de

Konê Res

Gelo qedera 30-40 milyon Kurd e, ku ta roja îro bê dewlet maye ? ! An qedera wî ye, ku çapemenîya wî di sirgûnê de avîsbûye û di sirgûnê de zaye ? !

Wek ku diyare, destpêka rojnamegeriya Kurdî bi rojnameya (Kurdistan : 1898) destpê dike .

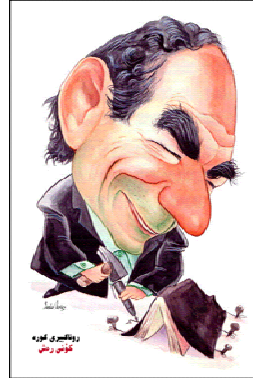
Ev rojname jî, li Stenbolê, di sirgûnîyê de, avîsbûye û di sirgûnîyê de li Mîsrê bajarê Qahîre zaye .

Wiha jî, çapxaneya Kurdî. Ewa ku rehmetî Hisîn Hiznî Mukeryanî di sala 1915 an de ji Almanya anî û li bajarê Helebê danî û pê kovar çapkirin. Ew jî di sirgûnê hat dîtin.

Doza çapemeniya Kurdî, (kovar, rojname, pirtûk û radyo ...) hişyarkirin û belavkirina zanîne ye di nav gelê Kurd de. Hem jî rizgarkirina zimanê kurdî û rizgarkirina gelê Kurd e ..

Roja îro, ji bo vê armancê ;hişyarkirin, zanîn û azadiya gelê Kurd, bi dehan kovar û rojnameyên Kurdan li dervî sînorê Kurdistanê, di sirgûniyê de tene weşandin.

Gava em li dîroka Kurdan ya kevin û nû mêze bikin emê bibînin ku, ew kesên ku doza mafê gelê Kurd

kirine û dikin, ji neçarî dûrî welatê xwe ketine, di welatê biyanîyan de jiyane û di wê biyanîyê de kar û xebat kirine . Rojname, kovar û pirtûk weşandine, ji ber ku di welat de ew delîve nedîtine ku bi zimanê dê û bavê xwe kovar û rojnameyan biweşînin ; gava ku em başûrî Kurdistanê ji vê mijara xwe bidin alîkî. Ji ber ku dewletên welat dagir kirine tu carî ew delîve nedane Kurdan ku Kurd bi rengê berfireh û azad çapemeniya xwe biweşînin .

Ji ber vê yekê jî çapemeniya Kurdî di welat de maye paşketî û ya heyî jî di sirgûnê de pişkivîye û mezin bûye .

Di vir de ez dixwazim navê çend kovarên ku di sirgûnê de derketine û derdikevin ji xwendevanan re raxînim :

- Kurdistan a mak / Qahîre .
- Rojî Kurd , Jîn / Stenbol .
- Hawar , Ronahî / Şam .
- Stêr , Roja Nû / Beyrût .

Ji sala 1991 ê û bi vir de, careke din Stenbol bûye wek sala 1908 an û heyamê meşrûtiyê ji çapkirina kovar, rojname û pirtûkên kurdî re. Ji wan weşanan :

- Welat, Welatê Me, Azadiya Welat, Dengê Azadî, Ronahî, Medya Guneşî, Newroz, Deng, Rewşen, Zend, Nûbihar ...

Belê, li ewrûpa jî bi taybetî piştî derbeya 1980 ê, çapemeniya Kurdî li wê hêlê gelekî geşbûye, ji wê çapemeniyê :

- Kurdistan Press, Armanc, Hêlîn, Wan, Berbang, Nûdem, Çira, Dugir, Roja nû, Bîrnebûn li Swêdê.
- Hêvî û Kurmancî, li Fransa .

- Axîna Welat, li Rûsya .
- Riya Taze, li Yekîtiya Sovyêta berê û îro li Ermenistanê, Yerîvanê, rojnameya Riya Taze heye, Ji sala 1930 î ve û heta 1937an û piştre jî ji sala 1955an û heta roja îro.
- Têkoşer, Li Beljîka, kovara kurdî a sê mehî, 1979-1995 (Komela Têkoşer, Yekîtiya Karker û Xwendekarên Kurd li Beljîka)
- Bultena sê mehî ya bi Kurdî, fransî, hollandî û îngilîzî : 1989 – 1995 (Enstituyaya Kurdî ya Bruksêlê) ya ku dewama Têkoşer e, di weşîne.
- Bultena sê mehî ya van her çar zimanan: Kurdî, fransî, îngilîzî û hollandî, Buroya Kurdî ya Pêwendî û Agahdariyê Li Bruksêlê, Beljîka, di weşîne..
- Havîbûn, Hîwa û Avesta Kurd, li Almanya .
- Ala, li Holenda .Û hwd.

Her weha gelek kovar û rojnameyên Kurdî yê din li seranserî ewrûpa û Amerîka derdikevin .Hem jî, li Kurdistanê û dervî Kurdistanê bêtir ji 2000 malperên enternêtî hene...

Mirov dikare bibêje, ku ji 80-90 % ji çapemeniya Kurd li dervî welat derdikeve, gava em başûrî Kurdistanê jê derînin. Ew jî bi saya ronakbr, rewşenbîr û siyasetmedarên Kurd e; ewên ku ji neçarî derketine – wek ku me li jor jî nîşan kir – û di welatê biyanîyan de bi cî û war bûne, lê tu carî pêwendiyên wan ji welat û welatîyên wan nehatiye birîn; û wan lehengan di mercên çetîn û dijwar de çapemeniya xwe gihandiye hundirê welat, xelkên welat jî xwendiyê û dixwîne, hem jî peşdarî tê de kiriye ji rojnameya (Kurdistan) a dayik bigre û ta roja îro . Lê li ser rola wê çapemeniyê, di hişyarbûna gelê Kurd de mirov dikare van xalan raxîne :

1- Bi saya rojnameya (Kurdistan: 1898) ê, zimanê Kurdî bû zimanê xwendin û nivîsandinê, tevî ku Cizîrî, Xanî û Feqê Teyran helbestên xwe bi zimanê Kurdî danîbûn, lê ta wê hingê zimanê Kurdî nebibû zimanê nivîsandinê .

2- Bi saya kovara (Hawar: 1932)ê, alfabêya Kurdî ya latînî ji zimanê Kurdî re hat berhevkerin, roja îro piraniya Kurdan pê dinîvîsin .

3- Bi saya kovara (Roja Kurd: 1913) ê, pexşana Kurdî serê xwe hilda û yekemîn çîroka Kurdî di vê kovarê de hat weşadin, ew jî bi pênûsa rehmetî Fûat Temo bû .

4- Çapemeniya sirgûnê wek çirayeke geş bû, Kurdan xwe li dor danhev û bi rêka wê, gelê Kurd ji gelek nexweşî û nezanîyan rizgarbûn.

5- Çapemeniya sirgûnê, beşekî mezin ji zargotin û dîroka Kurdan parast, ku ew çapemenî nebûya, dibe ku gelek bûyerên dîrokî û zargotina gelêrî winda bûba û şaş bihata nivîsandin.

Bi wateyeke din çapemeniya Kurdî gelek belge û dukoment ji wendabûnê parastin.

6- Bi saya çapemeniya Kurdî û kesên ku xwe di ber de westandin. dengê gelê Kurd û bindestiya gelê Kurd di Ewrûpa û Emerîka de belav bû.

7- Çapemeniya sirgûnê gaziyeke bû ji gelê Kurd re, ku çavê xwe li cîhana zanyarî veke, li dûv zanînen nû di cîhanê de bilive û serwext be.

Nexasim ji aliyê teknolojiyê ve û dawî ku gelê Kurd jî tevî karwanê gelan bibe, di şaristanîya mirovahiyê de.

8- Bi saya çapemeniya sirgûnê gelê Kurd di welatê xwe, de li berxwe da û ji desthilanîn neket.

Tevî ku dagirkeran divîbûn Kurdan asîmîlesyon bikin û wan di nav xwe de bi hilînin û nema bikin .. Her û her wê çapemeniyê hewil dida ku gelê Kurd dostaniyê bi gelên cîran re bike, nemaze yên bindest û azadîxwaz .
9- Çapemeniya sirgûnê dijî rêjîmên paşverû sekinî, çi Ereb, çi Faris û çi Tirk. Û doza biratiyê bi gelên van netewan re kir dijî desthilatderên stemkar û rêjîmên xwînmiy û kedxwar.

10- Çapemeniya sirgûnê roleke giring dilîze di aşkerkirina zilm û zor û hovîtiya ku li ser gelê Kurd tête meşandin ...Di dawîya vê kurtegotarê de dixwazim bibêjim ku kovar û rojnameyên Kurdî yên sirgûnê roleke mezin lîstine di hişyarkirina hestên netewî de, ne tenê li dervî welat, belê di hundirê welat de jî, ji ber ku rojnamevan û nivîskarê Kurd ta bi siyasetmedarê Kurd nikarîbû û nikarin xwe ji welat bi dûr bixin. Tevî ku li dervî welat dijîn jî, lê huş û ramanên wan bi ser welat û welatîyên wan ve ye, ji ber vê yekê, mirov dikare bibêje ku ew ji welatê xwe nehatine cudakirin û ji ber ku nehatine cudakirin, tev nivîsandin û afirandinên wan li ser welat û welatîyên wan in . Ma wê çilo rola wan di hişyarkirina gelê wan de ne berz û mezin be û karê wan ne cihê pesin û sipasîyê be ? Sed silav li giyanê wan rojnamevanên Kurd be, ewên ku ji sifir destpêkirin û bingehê rojnamevaniya Kurdî ji me re danîn ku îro bi saya wê xebat û bizava wan em jî wek gelê cîhanê xwedî çapemenî e .

Dr.NÛREDÎN ZAZA

Zaneyê zemanê xwe bû

Hesen seyfedîn

Nûredîn kurê Yûsiv ji malbatek welatparêz û milletperwer bû, di sala 1919 an de hat ser riwê dinê ,li bajarê Madenê nêzîkî Diyarbekir

.Malbata wî tevlî şoreşa Şêx Se'îd bûn, ji bo wê yekê bav û birayê wî Dr.Nafîz hatin girtin .piştî berdana wan bi birayê xwe re hate binxetê temenê wî nêzîkî 7 salan bû .li Qamişlo cih girtin Dr Nafîz xizmeta millet dikir di bijêjkîyê de û Nûredîn dixwend ta ku diploma bekalorya yê sitand berê xwe da kurdistana Îraqê û li Bexda hat girtin .piştî berdana wî berê xwe da Libnanê û xwendina xwe ya zankoyî xilas kir,paşre çû Siwêra yê xwendina bilind(dektora) di ilmê civakî de sitand sala 1956 an,dema ku xwendina xwe li wir dikir têkilîyên wî ji millet qut nebûn.û komela xwendevanên kurd li Ewropa çêkir .careke dî vegeîya Sûrya yê piştgirîkir di damezrandina partiya dimoqrâtên kurd li Sûrya ,ya ku li ser destê (Hemîd Derwêş . Hemze yê Niwêran û Osman Sebrî) di 14/6/1957 an de .piştî salekê ji damezrandinê tevlê bû, ew danîn serokê partîyê .

Dema ku rewş li Sûrya nexweş bû di sala 1960 î de hate girtin bi gelek hevalên xwe re raman û bîrewerya wî ya pêşketî xuya bû di gotina ku dabû Dadvanê

ewlekarîya dewletê ku tê de hatibû (...divê ku hûn zanibin rastiya hebûna milletê kurd li ser qada xwe li bakurê komara Erebî ya yekbûyî, ji mêj ve ta niha bi biraderê xwe yê Ereb re ,ew miletekî xwedî ziman û folklor û kevnetorekî taybete...û girêdana wî bi van tiştên nebû ye cihê jihevçûnê û nexweşiyê di nav bera kurd û Ereb de..)

bi xurtî Tevli helbijartina perleman bû di sala 1962 de wek nûnerê partî .wê bi serketa eger ne ji xap û pîlanên hêzê dewletê yê ku bi encamê helbijartinan lîstin .

Di sala 1963 ew û Cegerxwîn hatin dîrxistin (nefikirin)li bajarê Siwêda yê ,karîbûn di çend heyvan de dostê milletê xwe çêkin, nerînên Dr.Nûredîn yê pêşketî û zanistî û ji hêla din ve jî Li pašmana millet û ne têgihîştina wî di warê polîtîkê de (siyasî) di wê demê de hişt dîrbûnek di navbera wî û gelek hevalê wî yê xebatê de çêbibe û bû cihê xemgînîyê li cem wî.

mamosta Hemîd li ser vê yekê dibêjê (komîta navîn beryarek hişk di derheqê Dr.Nûredîn de sitandin, dîrxistin ji partî û şerê wî dinav millet de kirin ,..bi wê yekê mirovkî welat perwer tune kirin .ê ku wê gelek xizmet ji partîya me û tevgera kurdî re kiriba.ew beryar bû sedema sereka ku Dr.Nûredîn ji sûriya derket ..)¹

hate eşandin û bû sedem ku vegerîya kurdîstana Turkîya di sala 1967 an de û careke din berê xwe da Siwêsa yê sala 1970 î de li wir ma heta çû ser dilovaniya xwe di 7/10/ 1988 an de

xebata wî ne tenê di warê siyasî de bû lê belê karîbû di warê civakî û rewşenbîrî de rolekê bilîze çî di warê

¹ - ronî li ser tevgera kurdî-Hemîd derwêş (rûpele 58) .

çapkirinê de wek çapkirina Memê Alan bi tîpên latînî û wergerndina Şivanê Kurd ya Erebê Şemo bi zimanê kurdî û pirtûkek bi navê (bangek ji bo miletê kurd)di sala 1982an de derxist û di gelek rojname û kovaran de nivîsand.

Cegerxwin li ser Nûredîn dibêje (di çavê wî de , em tev de, yanî miletê kurd bi carekê paşdemayî ye û dixwest me tevan ji kêmasîyên civakî , rêzanî , danûstandinê di rojekê de bîparêze, miletekî bajarî, weke Siwêstra ji me ji kurd derxe ,digot : wilo nan bixwin , wilo rûnin , wilo av vexun , wilo rabin wilo rûnin , wilo razin , wilo wilo... awira dektor Nuredin , ji berê de pêshketî bû ...) *²

Lê mixabin miletê me nikarîbû qîmetê wî nasbike û jê fêrî siyasetê bibe di dema ku xwendevanên bilind gelek kêmbûn di nav partîyên miletên rojhilata navîn de.

Jêder

- jînegariya min- cegerxwîn .
- ronî li ser tevgera kurdî-Hemîd derwêş .
- jiyana mina kurdî yan(bangek ji bo miletê kurd)- Dr.Nûredîn zaza .
- hin gotar ji intrnêtê.

² - jînegariya min- cegerxwîn(rûpelê 1980 .

MILLETÊ XWE BINASE

Salih ê Heydo

Li başûr rojavayê bajarê Heseke ,bi mezîl û dûraya 35 kîlo mitir , û bi taybetî di navbera çemê Xabûr û çiyayê Evdilezîzê Gêlanî de ,çend gundên kurdan yên ji bîrkirî û winda hene , ew gund ne pir mezinin û belawelane ,û di mezîl û dirêjbûna 15 heyanî 25 kîlo mitran de akincî û bi cihin ,dorhêla wan gundan hemi bi êl û eşîrên Erebi dorpêç û nixumandîne ,weke Begaran ,Bûhemdanan, Bûşêxan û Bûmî'îşa ne,yanî hindikayikek kurdên ji millet û welatê xwe birbûyî û raqetyayî ,di nava pîranî û gêreke Erebi pir fireh û bêpîvan de dijîn ,çawa dilopek di nava deryakê de .

Ev kurdana ji koka xwe de , ji herêmên kurdî Amûdê ,Dirbêsiyê û Qamişlo hatine , û hin ji wan ji Serxetê daketine ,û di destpêka sedsaliya bîstan û heya nîveka wê li wî cihê hêwirîne , sedema wê raqetandin û penaberiyê li gor min pîrsî ji sê xalane .

Xalek jê ewe ku kuştin , neyarî,dijberî ketiye navbera wan û xizm û mirovên wan di êl û eşîrtiyê de ,û ev ji yeke ji bextreşya me ye .

Xala dudîyan : dema ku kurdan jiyana koçerî û revendiyê dikirin ,dihatin berriya çiyayê Evdilezîzê,xwe li wî cihê fireh û bêpîvan digirtin û pez û dewar xwedî dikirin û çêre û zevî ji wan re vekirî bûn,ji lewra zevî û erd girtin û gundên xwe ava kirin û cot û cobar kirin piştî dest ji konan berdan.

Xala sisiyan: hinek ji wan kurdan ji ber muhaciriya sala 1916 an ji destên Êrûsa Qeyserî û zulm û zora

Misqofan, û kuştin û talankirina hikûmeta Tirk ên Kemalî ,piştî şoreşa Şêx se'îd ê pîranî mişext bûne û xwe li wê deverê girtine ,ev kurdana ji van e'şîrên jêrînin :weke Millan , Kîkan , Deqoryan ,Gabaran, Mêrsinyan ,Baravan ,Mûsilyan,Gergeryan, Omeryan, Hekaryan, Reşkotan û Alikinan,herçî Alikinane ji sedsaliya 17an de ,piştî perçebûna Kurdistanê di navbera Sefewî û Osmanîyan de ji welatê Dakorê hatine gundê Hisên Romî li rex Amûdê ,Hisên Romî bi xwe navê bapîrê wan yê pêşiye, ji ber ku di ordiya sultanê Osmanî de bû ,çimkî Kurdan Turkên Osmanî bi Romîyan nîşan didan ,gund û zomên wan yên ku di wê herêma teng û dorpêçkirî de bi gêra Erebi ya bê hejmarde evin:

Umihcere,Gundê Imero , Refref , Alikina (Xirbe şîf),Sîha rojhilat ,Sîha rojava ,Hisênîyê , Medîne ,Til himam ,Mestûra ,Babixêr û Umilmesamîr .

Tiştê xweş û herî balkêş ewe ku heyânî vêga ,bi zimanê xwe yê kurdî yê zelal ve girêdayî ne , û hemî rewîştên kurdî bi xeml û xêz û tîtala xwe parastine ,û kinc û bergên keç û jinên wan yên kurdî ya resenin , ku li welatê xwe yê berê li xwe dikirin ,tevî ku sal û zeman di ser wan re bûrîne , lê wan û Ereban yek kitan jin dane hev û kirîvantî kêr zêde di nav wan de çêbûye .

Cara pêşî di sala 1972 de ez çûm wê deverê û di riya rasthatinê re ez li şahî û govendek wan hazir bûm ,sazbendê wan billûrvanekî Erebi bû , navê wî Umaşî bû ,geh bi kurdî geh bi Erebi lêdixist, û dîlanvanên Kurd jî bi herdû celebên govend digerlandin ,min dîn û bala xwe dida rabûn û rûniştina wan ,kinc û bergên wan , tej û berên hinder û malên wan , destek û alavên wan yên

kar ,hemî Kurdî bûn û Bêhna ruhê kurdîniyê jê difûriya , kalemêrên wan û zîlamên navoser hemî bi dismal û yelek û derpiyê hîzar û fireh û qemç kirî bûn , bi se'etên zincîr yê bêrîkan bûn , bi pêlavên palaxî bûn , bi çarox û gorên rîs bûn , piştên wan girêdayî bûn , hin jê bi tîrme û kum û rî bûn ,xencerên bi cewher û destîquloç di ber hinan ji wan de bûn , tîpeke kurdî ya rastyeqîne nîşan didan , jin û pîrên wan hemî bi kofî û kitan û şarên Mûsilî û Silîvanî û Kesrewanî bûn ,bi xeftanên Mîtanî yê qedîfe û kolmisrî û şalên gulgulî , û pêşmal û qemçe bûn ,bi sohiyên rengîn û gulik bûn , bi lefahiyên bi rêşî bûn , keçên wan hemî bi kember û heyasên zîvîn û kildayî bûn , bi cotê hirbiyê Mûsilî û qemsû qezeh bûn , bi gumgumên çoxê surmekirî bûn , bi qolê zêran û çelemçît û biyandûr bûn , bi şehik û maşelle û xirxal bûn .

Malên wan hemî bi berr û xalîç û mehfûrên rengîn yê dezgehê tevnên jinên kurd bûn , dîwarên wan hemî perdeyên hîzarê neqîşandî bûn ,sûretê şamîranê li ser wan hîvastî bû qewlik û hemayil û gulikên rîsê rengîn pêve hatibûn berdan ,kil û kildan û kilçîvê darîn bi qewlik û codelîkan ve bûn ,zîn û gem û xurcezîn di gel zêrbend û zengo û sergoşan û heqîbe û tûr dihatin dîtin ,hors û hawin jî hebûn ,li hewş û hundirên wan misînên sifir û legan û dîzik û teyfikên çingo hebûn ,destar û navkil ,meşk û mîkut melhêbên darîn û şixre di gel das û qalûçk û qeynaxan , bivir û hesan û heste hebûn ,hesk û elbên darîn ,satilên bêriyê î'yaşîr û kun jî hebûn , mexmer û merkebê ji darxos û biyikê ,li her malê hebûn ,cencere û haletên cot û cotkariyê tev bi mer û medrexan ,li pêhnav û zikakan bûn .

Zarokên wan yên biçûk di hêlan û dergûşên darîn de bûn , bi kullihê rotayê şîn û kespik û çavşînk bûn , heyânî nihaka bi kurdî xeber didin ,û kurdiyêke wisa paqij û zelal weke ava kaniyên kurdistanê .

Heger bi hukûme carekê yek ji herêmên Qamişlo ,Dirbêsiyê ,Dêrikê ,Amûdê û Heseke here mêvanê wan yan jî bi rêwîti di wê derê re derbas bibe , hemî lê dicivin û rûmetê gelekî didinê ,û wî vedixwînin malên xwe li ser xwarin û vexwarinê ,û gelek pirs û pirsyaran jê dikin .

Pîrekên wan bi dilşewatî dibêjin :(jarê) û gazîdikin :(lawo werin vaye mêvanekî me ji welêt hatiye ,çi şêrîn û ezîze bêhna welêt jê tê) û pêre kelogirî dibin , bi dilekî tije kul û kovan ,û sed çîrok û serpêhatî di çavên wan de tîn xwendin,heger merovekî kurd ji dûrecîkî li dawetek wan diyar bibe , keç û jinên xwe dixin destê wî û wî pîroz dibînin . cara dudiyar ez çûme wê deverê di sala1982an de bû , hinekî guhertin ketibû jiyana wan de, ji encama çûn û hatinê û daketina wanî bajarên kurdî û dan û standina wan bi xelkên welêt re , di şahî û govendên xwe de sazband û hunermendên kurdan tînin ,lê hîn jî keçên wan bi girêdana kurdî ne ne ji sedî sed,û yek kit ji xortên wan bûne endamên partiyên siyasî yên tevgera azadîxwaziya kurdî,ji ber ku di gumana min de ragihandina dîtyarî ,wek televîzyon û setelaytan kêm zêde kêr û bandor li wan kiriye ,û wan û xelkên welêt jin dane hev û çûne û hatin di nav wan de pir çêbûye ,hin malên wan hatine bajarên ,weke Tiltemir û Heseke , ev kurdana hemî zevîdar û xwedî ax û avin û xwendin jî ketiye nav wan ,piraniya wan bîr kolane , û ew kerebej kirine darên fêkî û şînkayî ,ceh ,

genim , pembo, mixtî ,bîstan, mêwên tirî û zêzewatên cûrbecûr ,yanî xwestine ku şînkaya welatê xwe yê bav û bapîran bi xwe re bînin vê beriya xirî xalî û di nav de bimrin , ev dîmena han vê carê di sala 2006 an de bû .

Lê hîn çêtir û xweştir heger kurdên welêt yê zane , rewşenbîr , civaknas û siyasî xwe bera nav wan bidin û seran ji wan qutnekin , û wan pirtir bi doza wan ve girêbidin,û ji wan re pirtûk û kovar û roznameyên kurdî bibin û civat û xelekên kurdî ji wan re li darxin ,da riya xwendin û nivîsandina zimanê xweyê dayikê bi awayekî zanistî bistînin û hîn û serwest bibin , û di nava wan de kar û xebateke milletperwerî û welatparêziyê bê kirin , da şêraniya welat û millet û dîrok û folklor û gelpûrê wan bibe du qat , û di reh û damarên wande ji nû şîn bibe .

Gotina herî şêrîn û rewan ya ku di bîra min de maye ,çaxê digotin : (lawo werin vaye mêvanekî me ji welêt hatiye ,ax welato çendî tu şêrîne).

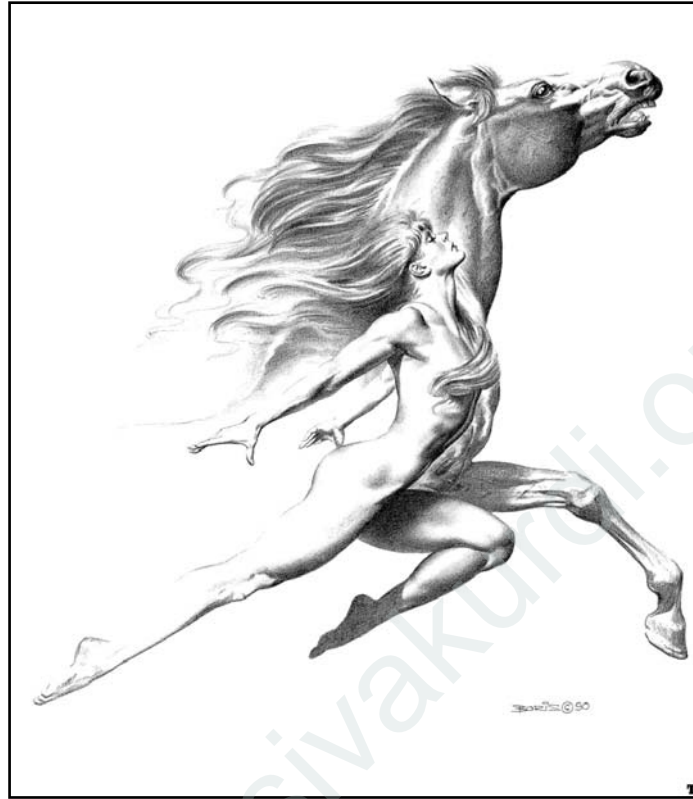
Ez jî dibêjim û vê gotara xwe pê bi dawî dikim : hûn herhebin û bijîn ,kurdên qayim û newindayî , di wê devera windayî û jibîrkirî de, û hemî kurdên ne dilsoz û ne zikşewtê ziman û doza milletê xwe bin , bi gorî we û reseniya we bin ,kurdîtiya bê ziman û doz û bê nasnameya netewî ,heger di kanga welêt de be jî , pûç û vala û bê buha û rûmete .

B. gumane ku `I millet. di c,han. de zimanek, w, y. taybet heye [/ bi w, ziman, di be netewek, cuda ku dijmin. miletek, bi xwaz w, dag,r bike yan j, w, asm,le bike ber, her ti\`t, \er. ziman / `anda w, dike [ziman. w, qedexe dike / raman. n xwe bi zor dixwe mejiy. w, / reh / ri` . n w, ji kok de di birre]

Milet. kurd yek ji wan miletaye ku xwedan zimanek, pak / paqije [tem,z [zelal / fireye di nav r/pel. n d,rok. de v, ziman, rolek gir,ng l,stiye [her wisa j, gelek .\ / qedexekirin d,tiye [/ ji gelek aliyan ve `and [kult/r / huner bi w, ziman, hatiye per`iqandin / pi`ivandin. / heyana, ,ro j, gelek zor / ,\kencey. di b,ne [l. tev, wilo j, millet. kurd kar, b/ ziman. xwe ji nav penc. n dixsok / regestperestan bi par. ze [heger hinek ji kurdan di b. jin `I s/da me ji ziman. kurd, ye bersiva min ewe ku em p. zanava xwey, netew, / taybetmend, ya xwey, nijad, di par. zin / ji hem/ millet. c,han. re teqiz dikin ku kurd j, nijadek, ser bi xwey / xwed, zimanek, taybete]

Dema ku dijmin \er. miletek, bike yan j, bixwaze jiyana xwe di welat. w, de dir.j bike w. di riya tunekirina ziman. xwe bi xwed, derkeve bercewend, / s/deya her, mezin destgul dide dijmin. xwe / dag,rkirin / raman. n w, bi hessan, li ser xwe di pijir,ne [ez behwer nakim ku tu kes ji kurdan bi xwaze ku ziman. kurd, bemire l. nexwestina w, ten. nebese

div. ku kar / `alakiyek. di ber de bike / `i kes. kurd
ku zanibe ziman. xwe bi xw,ne / biniv,s,ne p. w,ste li
ser w, ku millet. xwej, f. r bike / gir,ngiya ziman ji
wanre xuyan,kirin bide her wisa did aw, de ez karim bi
b. jim ku mirina mirovan ji dil. wane l. mirina miletan
ji ziman. wane [b. guman ku ziman. kurd, bemire w.
netewa kurd, j, bi wan re dij,n b. zanaveke netew,]

Heger tu bi pîrbî tê bi girbî

Ferîd cezîrî

Hatîye gotin ku pir netiwe hebûn dema ku ji ware xwe koçdikirin hestîyên mirîyên xwe dixistin hebanan û bi xwe re dibirin da ku girêdana wan bi wî welatîre ne mîne wisa pişta xwe didanê û dixistin xana ji bîrkirinê .dixazim di vê der barê de gelê kurd biwan rewza vî gilî û reşen bîrên wî bi lez û bezekê bi nir xanim û destnîşan bikim tucaran kurdan bi vîn û arezûya xwe welat û chê xwe bernedane û çî dima ko vana welêtve mane bi deyaxeke bê hempa xwe dane di sing û dilêxwe de çandeya xweya giranbuha parastine ev yeka hanê rastîyeke berbiçave cihê rêzgirtina me tevaye û em xwe pê serbilind dibînin û baybetî kurdên me yên êzîdî lê mixabin hevnegirtin û nepijirandina rexê ditir ku ji ezîdî û pozbilindîya bê wate dihatin weke nxweşîyeke derûnî timî di rojev û kiryarên vî neteweyî de rû didin ku weke teqal û serbar bi koçbarîyê re mina rweşeke rahatî hatine guhestinê û bûne beşek ji jîyana wîya rojane lê bêtir bi daxehemabêji hemîşe û bi giştî ta roja îro jî em pêve dijîn . bera heval û hogir û xwendevanên me yên hêja tengnebin û bibûrin û bidestûrawe be magelo di çerxa bîst û yekêde ne şerm û kirê te û diser vê yekê re jî hînaem li kesîtîya xwe bi guman bin weke disî ku destê xwe ji dozeke pîroz şuştibe û li ber bayê bê hêvî bûnê bê nasname û riswa bijîn maku hînaem bi şûnikan li sîya hevdû bixînin yan jî bi buhaneyên pûç ûvala hinek ji me bibin maşik û destîyên bivir di destê neyarê doza kurdîde .

gelo wêhinê emê xwe bi wîneyekî çawa bidin nîşan
îca pozbilindîya me li kîdere bibe bê dudilî dive em
şermezar û çepel-ji kêdibe bela bibe-bê dudilî dive em
şermezar û bingorbikin heya ma nebese rûsarî naxwe
pêwîste bê berger û lave ku rewşen bîrên me xwe
pevxin hev nasbikin baş bîponijîn û li gorîdemê dê
bibin bersiveke durist ji gelê xwe re .

berî her tiştî dive rewşen bîr sere xwe dibinê çengê
axayê sîyasetmedarê sextede nebînîn çiku pîranîya
mellan jî berê jibo gezek nan mitirbîya şêxan dikirin
kurd bi tevayî meyweyên dare kêne kesji kesî çêtir nine
xwedan çelengîyên çaktirîn netê .

erê îro ramanên jûjen û demokratî destegîrin
paşmêrin em bi hêz û rêxistinî lehengî û çalakîya
serêxweçûn û ji bîrkirinê rîya tune bûnê vedikin ji xwe
bê hêvîbûn mirin bi xwe ye bûyerên bi felketyên ku li
cihanê rûdidin me jî dorpêçdikin heger em baş baş tê
negihên û hêzên xwe nekin yek emê ji ganê bêne avêtin
me bivê nevê nexasim bê çawa der û dor bi tepe serîyê
bêdizî bi eşkere bi kitekî berê gelê me didin hilandin û
pişifandinê ji xwe berê hebûna me tê mandelkirin da
morale girtîya ne derizin pakrewan di go ra de hêsa
bibin da hêvîya gel mezintir bibe dive em xwe ji hev re
deynin pêşîya gotine heger tu bi pîrbî têbigirbî îca
bi hev hizkirinê û hinasîya demokratî ten ê merov
dikare ji civatan re azadî aşitî û aristanîya hev beş li
qelem bide û biparêze .

XANIMA NAVDAR : Nefertîti

BIRADOSTÊ MÎTANÎ

-Nefertîti kî ye ? :

Pîreka fer'onê misrê (EXNATÛNE) (1370-1351)b.z,
Ev afret keça (TOŞRATA) yê yekemîne , serokê
impiratorya Horî- Mîtanî ye , ya ku paytexta wê
Waşokanî bû (îro navê wê Serê Kanyê ye)wateya navê
wê tê şirovekirin bi (nefretê tê) wateya wê afreta
xweşik tê (أي المرأة الجميلة قادمة)

-Çawa NEFERTÎTÎ bû xanima EXNATÛN??:

Piştî şerên dirêj û giran di nav Fer'onyan û dewleta
Horî- Mîtanî de ,Fer'onî neçar man ku têkilyên aştîyê bi
Horî –Mîtanyan re girêdin,sedemên vê neçaryê ev bûn:

1-xurtbûna Horî-Mîtanyan .2-alîkarya wan ji hêzên
dijî Fer'onyan re di hundirê misrê de .3-alîkarya wan ji
Hiksozan re ,

4-hevbendiya Horî-Mîtanyan bi neteweyên herêmê û
derdora xwe re wek hevbendya Qadiş ,5- Horî –Mîtani
hêza herî xurtbû ku sûrya diparast dijî Fer'oniya ên
dixwestin xwe bighînin rojhilatî derya sipî ,6-
neserketina Fer'oniyan bi şer dijî wan piştî 17Şeran ji
ber wan sedemên burîn ,Fer'oniyan aştî û mirovatî bi
Horî -Mîtaniyan re danîn ,keça yekemîn ya ku
Mîtanyan da Fer'onyan (MOTÎMOYA) bû hevjinê (**THOTMIS Ê SISYA**) ,

AMINHOTB Ê SISYA nefertîti ji xwe re xwest dema
wezîrê xweMANÎ şand ,MANÎ biserket bi lavlav û
Mîtanyan NEFERTÎTÎ di gel 317 cêryên wê şandin
Misrê lê dema AMINHTBÊ sisyan mir ,nefertîti bû jina
lawê wî AMINHOTÊ ÇARAN,

rola NEFERTÎTÎ di misrê de çi bû ??: Çendî rola wê ya civakî û siyasî hebû , lê rola wê ya ayînî giringtirîn rol bû ,ji ber wê ola Misriyan ya fermî tev guhert ,ji ber Misriyan bawerya xwe bi du xwedayan dianîn ,Fer'on li ser zemînê û **AMÛN** li asîman bû ,lê Nefertîti hişte ku **AMINHOTB** ji wan baweryan tevan bi dûrkeve ,ewî bawerya xwe bi xwedayekî tenê anî xwedayê li asîman **AMÛN** û navê wî kir **ATÛN** û navê xwe kir **AXN-ATÛN** wateya wî koleyê **ATÛN**,

NEFERTÎTÎ ev bawerî ji kû anîbû??: ji bal xelkên xwe yê mîtanî anîbû,ew kurdên ji berî wê demê de bawerya wan bi rojê dihat û **ATÛN** li rex wan simbola rojê bû ,hêjayî gotinê ye ku kurdan berê bawerya xwe bi **ANAHÎTA (sitêr)** û **MITRA (heyv)** û hetaw (roj) anî bûn .

Dawya Nefertîti çawe bû ??:Olperestên**AMÛN** piştîdemek dirêj biserketin, û **AXNATÛN** ûdesthilata wî ruxandin û ayîna dewltê guhertin ,lê **NEFERTÎTÎ** ma li ser baweryên xwe ,ew û keça xwe **ENXÎS** re ta çû ser dilovanya xwedayê xwe .

Jêderên gotarê:

- 1- الحوريون – جرنوت فيلهام ترجمه الى العربية الدكتور فاروق اسماعيل. pertûka
- 2- العلاقات السورية المصرية قبل الميلاد للدكتور محمد عبدالحميد- الجزء الأول pertûka
- 3- الميديون - دياكونوف ترجمة الدكتورة وهبية شوكت محمد . pertûka
- 4- زرادشت الفيلسوف الحكيم للدكتورة وهبية شوكت محمد . pertûka
- 5- Ji xwendinamin le hijmarek yên kovara roz elyûsIv Ya misrî Berya çendîn salan.

Gabriel Garcia Marqêz û Qehpikên wî yên Xemgîn

Hêvîdar Zana

Nivîskarê bi navûdeng yê latînî û xwediyê xelata Nobelê Gabriel Garcia Marquez piştî 10 salan careke din li nivîsandina romanê vegeriya û di sala 2004an de bi navê "Bîranîna Qehpikên min yên Xemgîn" romaneke ku bû sedema gelek polemîkan belav kir.

Min berî çend rojan ew li firoşgeha pirtûkan ya bi navê Bouvier li beşê pirtûkên bi zimanê Spanî peyda kir. Piştî min xwe ji bajêr gihand male, min yekser dest bi xwendina wê kir. Hevoka ku roman pê dest pê dike hişt ku ez hema di destpêkê de li xwendina wê sar bibim. Çîrok wiha dest pê dike "Di roja pîrozkirina 90 saliya xwe de min xwest ez keçaniya keçeke ciwan diyarî xwe bikim û şeveke dînoke biborînim". Dema min ev hevok xwendin min di dilê xwe de got "Pedofîlê pîs! Wê di 90 saliya xwe de keçaniya keçekê diyarî xwe bike. Ji bo nivîsandina romaneke ku bi vê hevokê dest pê bike pêwîst nedikir ku Garcia Marquez 10 salan bifikire". Bi rastî jî ez jê sar bûm, lê îcar ji bo ez bizanibim ka bi rastî ew daxwaza xwe bi cî tine yan na min berdewam kir. Baş bû ku min berdewam kir. Ji ber ku piştî çend rûpelan ez ketim nava çîroka evîneke derenghatî.

Kalê rojnamevan yê ku di temamê jiyana xwe de dil neketiye kesekî û li gora ku dibêje, bê pere bi tu jinan re raneketiye, di 90 saliya xwe de dil dikeve keçikeke 14 salî ya ku qaşo hatiye ji bo ku keçkaniya xwe diyarî wî bike.

alê 90 salî yê ku heta wê rojê temamê jinan li ber çavên wî qehpik bûn û ew bi tenê bi pereyan bi wan re radiket, wê şevê destê xwe dirêjî keçika 14 salî nake. Jixwe keçika feqîr ya ku temamê rojê li kargehekê pişkock dirûtine, dema xwe gihandiye odeya ku wê pêşwaziya kalo lê bike, li ser text ketiye xeweke şêrîn. Kalê rojnamevan roja din di berbanga sibehê de ji xew radibe û keçika 14 salî tevî keçkaniya wê, li pey xwe dihêle. Ev keçika ku kalo ji cem xwe ve navê Delgadîna lê dike, temamê jiyana wî ûnerîna wîya li dinyayê diguhere, bêyî ku ew destê xwe bide bedena wê.

Her cara ku ew dixwaze keçikê bibîne, telefonê dide jina navbeynkar û jê dixwaze ku ew Delgadîna jê re peyda bike. Ew weke her carê heta sibehê xwe li kêleka keçikê dirêj dike, ji xwe re bi seetan lê temaşe dike û dikeve xeweke şêrîn. Ev evîna derenghatî digihîje sînorekî wiha ku ew êdî nikare bêyî Delgadîna bimîne. Dema ku ji ber çavên wî wenda dibe, dinya lê teng dibe û ew amade ye her tiştî bike û bide ji bo ku Delgadîna li kêleka xwe bibîne. Piştî vê evînê ew dest pê dike di goşeya xwe ya rojnameyê de nameyên evînî dinivîsîne. Nameyên wî di radyoyan de têne xwendin û deng didin. Lê tukes nizane ku ew bi rastî jî evîndar e û wan nameyan li ser evîna xwe dinivîsîne.

Gabriel Garcia Marquez di vê romanê de ji me re çîrokeke pir klasîk ya evîna di navbera kalekî û keçeke ciwan de, bi nerîn û zimanekî pir germ tîne ziman. Ew bala me dikşîne ser aliyê mirovî yê vê evînê û têkiliya cinsî dide aliyekî. Ew bala me dikşîne ser hêza ku evînek dikare bide mirovekî, çî 18 salî û çî jî 90 salî. Zimanê romanê weke tamamê pirtûkên Marquez, pir zelal û çîrokî ye. Mirov çawa dest pê dike wiha jî dibîne ku qediyaye. Roman ji 109 rûpelan pêk tê û li gora daxuyaniya çapxanê milyonek jê hatiye firotin.

METELOK

Yê got û kir mêr e.

Yê ne got û kir şêr e.

Yê got û nekir, kerê nêre.

(Gotina Mîr Mîkdat Bedirxan)

Orta Mêr û Jin

Bavê serbest

Buhar bû ,dema rakirina erd û zevî û kar û barê
Cot û cobara bû, Hemo cotkarekî pir
çeleng û jîr
û jêhatîbû, berbangê ji xew rabû û
berê xwe da axurê dewaran
Da ku kar û hazirîya cotê xwe
bike, hêstira xezal û ya kumêt ji axur
derxstin berpîk danî ser pişta
hêstira xezal û lê siwar bû ,rişma ya
kumêt ji bi destê xwe girt
û berê xwe da tîra xweyî erd , Halet , nîr ,embûr,qayîş
, berpîk , misas û labûta paqijkirinê Li nav Zevîyê
veşartbûn.
, texma hinekî dûr qûçek çêkiribû , qene windane be
,Qayîş binerd
kiribû ji bo ku rovî wê nebîne û nexwe Hemo bi xwere
Di peyivî û digot ,roja doh min sedek erd ajot lê îro bi
alîkarîya xwedê
Ezê latekê lê zêde bikim.
Giha texma halet, lê qûça ku ji kêsteka çêkiribû , hatibû
xwarê û ketibû ,
Ho , ho ,Hemo got..heger qûça min ji keviraba ne diket
lê dîsa başe tişteki min nehatiye dizîn dizîn. Hemo
weke çikçikan ji ser hêstirê xwe avêt çarox û gorên rîs
di lingan dene,
weke deqekî ber gulleye û zû li
nava serme û mija sibehên buharê cotê xwe girêda û bi

du neqra mosela
halet dirêjkir ,û halet hinekî zaqif kir da ku gîsin
di nava zemînêde pirtir here xwarê û bi kêf û cewşen
karê xwe kir û qîr kir strana xwe û got:
hey coto coto coto ,
vê berbangê çi sare

hey coto coto coto
Hêstira min xumare
Hey coto coto coto
Xwelîl kesên xeware
Hey coto coto coto
Hemo mêrkî dijware
Hey coto coto coto
Himber neyara are
û hey destê xwe li ser şûrik girantir kir da ku gîsin pir
tir here xwarê tûm,
Qurmik û rehên garûşê carna li gîsin dîgerin lê Hemo
zû bi labûtê paqij
Dike û hey hore- hora wîye.
Bi vî awayî Hemo pêjna dengê Ji dûrve kir, li dora
direve û zilamek şivek di destan xwe zîvirî dit ku jinek
deye ew jî li pê baz dide, û jêre bi hêrs dibêje: ma tê bi
ku de here jinê- ezê îro te têr lêdan bikim jinik ji hey
gazî dike haho hewarê ez dixîlê mêrê çême, ev zînatkar
ku bigihê min wê min bikuje û bi vî awayî xwe gihande
nêzîkî Hemo û gazî kirê cotkaro ez dibextê te û xwedê
deme , di bextê mêrê çê de me, belkî tu min ji vî zalimî
bi parêze , û pêre xwe avêt pişt Hemo.
Hemo Nemerdî nekir û bankire dewarê xwe Hoş hoş.
, rawestîyan Hemo bi ser mêrik de zîvirî û Herdû hêstir

got kuro lêdana jina şerme pîrek darê şikestî ne vê
berbangê tu ci ji vê belengazê dixwaze Ev xwegirtîya,
xwe avêtîye tor û bextê min dinav hoz û élan de şerme
ku ez bihêlim tu lêbide

mêrik lêvegerand û got..kuro cotkaro, ev jina mine,
Xatêye, îro gunehêkî mezin kirîye, devê mexmera şîr
vekirî hiştibû û kûçik hatibû ew çelpandibû û jê
vexwaribû melayê gund jî ji min re got şîr birijînin ,û
mexmer jî me heft caran bi avê û axa sor şuşt heyanî
me pakîz kir û êrîşî Xatê kir û

şiveke dijwar lêxist ax malxirabo te ez kuştim Xatê
wisa got lê hemo wek mere mêrxas herdû destên wî
divê ez te danîne ser hev: xuyaye tu şerm û fihêt nake
îro teres bikim û ew avête xwarê û kete ser zikê wî bi
kurm û pihîna mêrik Ban kir jinaxwe. ,keçê ma tu
nabîne, xatê, ku ev cotkarîyê xerib li min dide, qey tu
bênamûsî? Xatê wê çaxê bankir wa weylê li min
çawa tu li delalê dilê min dide û bi kêstek û, nihit û
cotkaro, çepeloşilîna,:

jiçar hawir de li hemo da Hemo rabû ser xwe û got li u
, çawa min ev şîreta bav û bapîra ji min bê hiş û nezani
bîr kirîye çaxê digotin

orta mêr û Jin
deryake mezin
yê ku tê kevê
wê here Ji bin

D,rokek Dankut.

Berevkir : SALIH> HEYDO

Xwendevan. n h. ja / delal em
dixwazin di v. hejmar. de ji kovara
we (*GULSTAN*) ji were d,rokeke
dankut. / away. kar. w. \irove
bikin]

\awa t. zan,n. pi\t, gund, dan/k.
xwe di kel,nin / li ser baniyan
radixin ku hi\k bibe d,sa av. hinek,
l. dikin [mer\ [xal, `e [mehf/r / zilhokan li ser qad.
radixin bi awayek, `argo\`e / w, dan, berebere li ser
vala dikin [`ar zilam li dor. radiwestin / m,kwit.
wan li ser p,y. n wan [dest / zend. wan ramalay,ne
[her nav bera xortek, ji wan ke`ek didin ber [tev li
koma lib. n kutay, dikin ji wan ke`an re t, gotin
danber / p. re d,rok. n xwe\ di b. jin / yariy. n wan
dibe di w. hing. de keval / kil,\ek, pir xwe\ di gel
deng. m,kut / awaz / r,tma m,kut `av / guh.
mirov t. r / tije dike ev d,roka min li j. r niv,sandiye
[xortek di b. je li d/hev heyvan, ku firdika xwe bi
daw, t,ne pa\ . radest, heval. xwe y. d,tir dike /
j. re di b. je hevalo dora te ye [her wiha y. n d,tir j,
firdika xwe bi daw, t,ne / her wiha radest, heval.
xwe dike / wisa li hev digerin / ke`ik j, li wan
vediger,nin [d,rok bi ritma giran, li gor lebata

m,kut / hilatin / dahat,na w, t. gotin / awaz kirin.
[h.jay, gotin. ye ku ev kar / bar. dan kut. hem, di
demsala pay,z. de dib/ / ev d,rok hem, dihatin
gotin ji bo westandina xwe ji b,r bikin [d,rok eve :

HER WAB<

Her wab, wab, wab,
Dankut li mala web,
Danber ji mala meb,
Desmala `argo`eb,
Go`e ji go`e z. deb,
Go`ek li ser mil. te b,
Go`ek li ser mil. min b,
Her go`ek t. lek l. b,
Her t. lek k. lek l. b,
Her k. lek z. rek l. b,
Her z. rek muhrek l. b,
Her muhrek neq`ek l. b,
Her neq`ek navek l. b,
Ew nav nav. xwed. b,
Nav. din . yar. b,
Hevalo deng. m nay.
Hevalo dora te ye
v. ga pi`t, v. firdik. xort. d,tir d,rok. ji dev. w,
digire / firdika xwe di b. je :
Hers. mal. newel.
Malek j. mala xal.
Taj, berda xezal.
Tu bine 'l keys / fesal.

Hilandim bejn / bal.
 Newq p. `ay, b'desmal.
 Te rind. sivka mal.
 Dan dagirt, b'p. \mal.
 Xwed. hevza me bik.
 J'tomet. v. jinx al.
 Hevalo deng. m nay.
 Hevalo dora te y.
 her wiha xort. n d,tir j, firdika xwe ji dev hev
 digrin / dib. jin :
 Hers. mal. li ko\k.
 Taj, berda kero\k.
 Malek j. mala xw,\k.
 Esmer. por kur,\k.
 Xwe daye ser an,\k.
 Xwed. hevza me bik.
 J'tomet. mala xw,\k.
 Hevalo deng. m nay.
 Hevalo dora te ye]

QEWLÊN ÊZDIYAN

Eskerê BOYÛK

- 1 -

1. *Qewl û folklor (zargotina gelêrî)*

Qewlên Êzdiyan kevnin. Ji kûraya dewrana tîn. Çiqas ji min va eyane, tu bingehê wan a nivîskî nehatye, negihîştî me. Ew bi zarkî ji nivîşkê derbazî nivîşên pey xwe bûne. Ji sedî nod bi zaravê kurancî ne. Heta roja îroyîn jî gelek ji wan rind hatine parastin. Eger bi zarkî hatine xweyîkirin usan e wan jî curek ji nimûnê zargotina (folkilora) kurdî karin navkin.

Çawa eyane nimûnên edeba her gelekî cihanê usan jî ya Kurda bi du rîya hatine gihîştî rojên me:

-Edeba nivîskî, bi nîşanên nivîsandina cûrbicûr li ser kevîran, ser çermên heywanan, ser mêtalan, kaxazan û tiştên din gihîştî me.

-Edeba devkî, yanê zargotin.

Zargotina kurda, ya gelêrî pir dewlemend, pircûre û pir sercem e: çîrokin, destanin, beytin, bîranînin, kilamin, mesele, metelok, têderxistinok, laqirdî, pêkenok, nimûnên dînî ne, nîfir, çêr û gelek-gelek tiştên dinin. Ev navên, ku me dan jî ji sirya xwe da beşên wan yên cuda hene. Mesele kilam (sitiran) li ser gelek beşan tîn parevekirin: kilamên dîrokî, yên mêranyê, şerra, yên dila, govendê, xerîbyê, şinê, yên dema xebatê tîn gotin, yên dema bûkê sîyar dikin, yên dayîk li ber lûrka zaroka xwe dibêjin û hivd.

Beşek ji zargotina Kurdî nimûnên (têkstên) dînî ne. Di nav wan da jî nimûnên dînê Ezdiyan: qewl, beyt, due'a-dirozge, xizemok, lavêjok, fayîzok, çivanok û tiştên din cîyê

xwe yê layîq digrin. Dîne Êzdiya bawarîke kurdewarî, ya kevnar e, bi dewrana, çawa me berê jî got, u'lmê vî dînî bi zarkî (kurmancî) hatye xweyîkirin. Civaka Êzdiyan jî bi wî ulmî rêva çûye.

Eyane ku Êzdî rêke dîrokî, ya pir dijwer ra derbaz bûne. Di halên tunekirin û zordarya dewrana da, dema gelek civak, millet, dewlet, bawaryên ji Êzdiyan mezintir û bi bandortir li ber tofana bawaryên nû teyax nekirin, ser û binî hev bûn, helyan, bûne bîranîn, di bin kelefê xwe da man, êzditî ma, unda nebû, nehelya... Di vî werî da rola ulmê vî bawaryê pir mezin e. Usane wî ulmî bersîva guhestinên dewranê, bersîva xwesteka bawarmendên xwe, di qewlên jîyana nû dida, bi felsefe û kûraya fikirî ji bawaryên nû danedixist... Çiqas jî zulm û zor, qir û bir, neheqî, fermanên tunekirne yê xezev anîne serê vî civakê, rêya rev û malwêranyê dan ber wê, nikaribûn ulmê bawarya êzdityê ji serê Êzdiyan derxin. Êzdiyan ulmê dîne xwe xweyî kirin. Ulmê dîn jî ew xweyî kirin, ziman, xeyset, ruh û kurdeyatya wan xweyî kir, anîn gîhandin roja îroyîn.

Di nav folkilora Kurdaye gelêrî da, ulmê dîne Êzdiyan ça cûrekî zargotinê, bi xisûsî û tebyetmendyan e. Xasma di werê Qewla da...

Dema lêkolînavan çend varyantên cuda-cuda, yê nimûneke zargotinê (ji heremên Kurdisranê yê başqe-başqe, ji zarên zarbêjên cuda hatine nivîsar û hvd) didine ber hev dibînin, ku di nav varyantada cudatyê pir mezin hene. Carna tek naverok hatye xweyîkirin, heta gelek nav û bûyar, cûre û pirsgirêk jî hatine guhestin, hinek tişt hatine bîrkin, hinek zêde bûnê, tiştên ne cî da hatine ketinê, bûyar û nimûnên cuda tevlihev bûne û hvd... Cîkî bi sitiran tê gotin, cîyê din tê şirokirin.

Zarbêj jî di warê zanîna ziman, şureta şirokirne, ji hev hildanê, ji hev fêrbûnê da weke hev nînin. Eger nimûna

zargotinê ji zarê zarbêjekî zaneyî bi şuret tê nivîsar, ewî jî ji zarbêjekî zane ew nimûne hildaye, qîmetê wê varyantê jî pire... Payê zarbêjayî pirê gelekî bêxem nêzîkî nimûnan dibin... Çîrokbêjî- zarbêjî wek dengbêjyê di nav gelda tucar nebûye pêşe, mijûlbûna, Ji bo bingeha nivîsar ya nimûnan tune pir cara bi gorî xwe, bi zaravê xwe zarbêj wan şiro dikin, çap, rîtm û mûzîka wan xweyî nakin, yekîtyê diteribînin, qewimandina li nav hev dixin, gorî xwe tişt zêde yan kêr dikin. Carna fikir û ramanê xwe jî dikine nav wan. Heta roja îroyîn jî hinek dengbêj miqamê kilamên kevn hildidin û li bejna kilamên xwe yên nû dikin û bêy fedîkirin dibêjin: „Peyv û mûzîk ya mine...”

Çi me derheqa zargotinê da tomerî got, di warê ulmê ayîna dînê Êzdiya da, îlahî derheqa Qewla da mirov nikare usan bêje.

Di nav ulmê dînê Êzdiyan da, yên here pîroz Qewlin. Ezdî bi hurmeteke pir mezin û fesal nêzîkî qewlan dibin, guhdarya mezin datînin li ser xweyîkirina wan, dibêjin: *Me îman ji Qewlê ye.*

Dîndarên ku ulmê dîn rind zanin li nava civakê da pir bi qedir û qîmetin. Zû têne naskirin, civak pey wan diçe, teva zefir wan teglîfî şîn û mesrefa dikin, fikira wan ra hesav rûdinên, para wan jî di xêra da mezine. Ji bo wê jî her dîndarek dîcedîne zanebûnê xwe yên oldarî û civakî dewlemendke û ji dewsa xwe (şûna xwe) ewledên xwe hazirke, ku wê pêşîkêşyê û kanya aboryê ji destê ocax û malbeta xwe bernede.

Civaka Êzdiyan di dîroka xwe ya dûr û dirêj da mîna adê ji hev qetyayî, li nav derya xezev da jiyane (li Rûsyayê, Kurdistanên Bakûr, Başûrê Rojava, Başûr û gelek heremên din). Der-dora tim bi çevê neyartyê, neqencyê û tunekirinê dîn û bawarya wan nihêrîne Di navbera wan heremên Êzdiyan da pêwendî, hatin-çûyîn pir kêr bûne, lê dema

sebeqên qewlên di nav wan da hatine parastin didine li rex hev dibînin ku pir tişt rind hatine xweyîkirin.

Em du sebeqa (malik) ji destpêka qewla ŞÊX Û AQÛB ji du çevkanyên ji hev dûr bînin û himberî hev bikin:

**1.Şêx go: „Aqûbê mino, çendî roje, çendî şeve,
Min e'cêvek dîtîye ewe,
Mesîkî be'rêdaye durreke deve,
Ewî me'sî, ew dur, ew be'r, dikşand xweve.
Aqûb go: “ Seydayê mino, tu xudanê surre,
Qe ne ji wî me'syê, ne ji wê berê, ne jî wê durrê,
Kesî ne dîtîye kişmîş ser berê.**

Ev Qewla sala 1973 a li gundê Quruerz, nehya Hoktêmbêryanê, li Ermenistanê ji zarê Ahmedê Şêx Osê hatye nivîsar. (Ordîxan û Ceflê Celîl, Zargotina Kurda, Moskva 1978.)

**2.Çendî roje û çendî şeve
Ez fikrîme ber xova
Min masîyak li behrê dît dûrektli deve
Ew behre ewî masî u ewê durê di kêste cem xove
Aqûb dibijît: Hey şêxê mino sîrrê
Heke ji ber behrê nebe masî û ji ber durrê
Dê çawa min û te mewîj dibane li ser wê berrê
(Xidir Pîr Silêman, EZIDYATÎ, Dihok 1996.)**

Em nimûnekê ji du nivîsarên Qewla SEREMERGÊ bînin. Yek me hildaye ji Kovara LALIŞ hejmara 7 a (Dihok-adar-1997), ku ji alyê Bedel Feqîr Hacî da 4. 7. 1974. ji zarê bavê xwe, alimekî dînê êzdiyatî ye dema me Feqîr Hecî kurê Feqîr Şemo nivîsye. Ya din ji pirtûka ÊZDANAME 1 (Weşanên Laliş, rû.119).Nehatye kifşê gelo kê ji zarê kê nivîsye. Lê bi texmîna me ji zarê Qewlbêjê Kurdistanê Tirkîyê hatye nivîsar.. (*dûmahî heye*).

DERWÊŞÊ EVDÎ

Gulistan

*Hatiye guhestin ji devê dengbêj Ehmed Zeynal li
Kurdistana bakûr bajarê Wanê navça Çaldêranê
(çardêranê) qeza Mûradîyê xelkê gundê Girmora,
rûniştîyê gundê Sawoxsûyê , emê di vê jimara gulistan
de xelesa yekê bi weşînin , hêvîdarin demek xweş bi
vê mijarê re derbas bikin ..*

-1-

Ay lê yardê... Wey... lê yardê...
Dilê mi li yane, lolo dilê mi li yane.
Sed car dilê mi lîayane.
Serê dilê mi bi kul û derd û bi kovane.
Gidî binê dilê mi bi dûmane.
Bi salxê salixdaran dibên Seîd û Telhan du birane.
Seîd birê mezin e, birê biçûk jî Telhane.
Birano du fîdanin, rebê mutealîyê bixu dizane.
Zeman zemanê bê bavane.
Heyam heyamê bed`eslane.
Dibên gelesa pîlanê indakirina herdû zilama ji xwe ra qirar
dane.
Seîd digo: "Telhan bira welatê hanê welatê nanerzane.
Rabe emê bikin tedarekê kariwane.
Emê berê xwe bidin hîmê binê berîyê çend salan herine
kariwane.
Xudê heyanî belayetê rêç dike ji devê musulmana, yaxa me
xelas dibe ji pîsane. Dayê...hay...
Hey yar dê dilê mi li yane.

Sed car dilê mi li yane.
 Serê dilê mi kule, binê dilê mi bi dûmane.
 Seîd û Telhan her dûya ji hev ra qîrar dane.
 Her dû bira berê xwe dane hîmê binê berîyê xura çûne bi
 kariwane.
 Heft roja hajotin bi rê dane.
 Lawo rêka dûr û derêje, ne bi gotin û xeberdanê cemaeta di
 girane.
 Roj kete roja di hestane.
 Dîna xwe didanê rastekî rast usane.
 Yeqîn dikim xîz li çokê hespane.
 Jê ra dibên hîmê binê berîyê, cîyê hût û lehengane.
 Mêrkê camêr nebîne derdê bêdermane.
 Li hîmê binê berîyê her kesek nasekine li ber alvê mêrane.
 Her tim û cara li wê muhîtê ret nabin dengê rimane.
 Her kesek îro nahejîne qedrê rimane.
 Her dû bira ketine (serê) rê û dirbane.
 Dîna xu didanê êlekê giran dnîye li serê rast û di bestane.
 Xeyo....
 Hey lê yardê... wey lo...lo... wa...dilê mi li yane sed car dilê
 min li yane.
 Serê dilê mi bi kule, binê dilê mi bi dûmane.
 Ew her dû zilam meşiyane nava êla di girane.
 Dîna xu didanê kunekê li ser bîst û çar istûnane.
 Heft perde li kon da girêdane.
 Kula xudê bi kul be bikeve mala bavê xûyê konê di girane.
 Ez (ji) we ra yeko yeko bidim salixê perdê di konane:
 Birano! Perda yekê cîhê rûniştina mêran û hût û lehengane.
 Perda dûyê cîhê rûniştina xanima û canikane.
 Perda sêyê cîhê kebanî û serkarê di malane.
 Perda çarê cîhê kalê li ber sêlane.
 Perda pêncê cîhê tewinkeran, belê dikin neqş û nemûsane.
 Perda sesê dibêjim hoza mîyane.

Perda heftê koza berxane, li pişt perdê da cîhê tewla
meyinegîyane.
Dîna xwe didinê qîz û bûkê(n) Kîkan û Mila rûniştine li bin
perê konane.
Zendê bi helî morî hildane.
Gidî çawa dûdinên, du kevirê loqloq û antîqe pêda bi dar
dane.
Ne hacetê elektirîk û şemdan û çirane.
Qîz û bûkê(n) Mila tim û tim û caran li ber dikin şeir û
nemûsane.
Bidim salixê konê di girane... Wêl wêl wêl ..
Ay lê yardê dilê mi lîyne.
Xeyo serê dilê mi bi kule, binê dilê mi bi dûmane.
Wa(n) bilama dîna xwe didane rûniştina cemaeta di mêrane.
Dîna xu didane darcixarê destê wan sê bihost û sê tiliyane.
Wa(n) zilama îro cixare avîtine ser kokê qelûnane.
Dû ji devê hevdu direvînin mala we şewitîyo notila borîyê
di sobane.
Dîna xu didanê gulikê ser wan sê bihost û sê hoqane.
Pêçê serê wan hemû rîsiyê şeirê Dîyarbekir jorda ber enîya
da berdane.
Li milê wan dinêrin, ebayê hezoyî sê bihost û sê ritmane.
Li nigê wan dinêrin reşikin, mala we şewitîyo tamam
rûniştine bi hev ra ketine disimîsê di girane.
Kulika xu dane orta îmanê birû û bijangane.
Seîd digo Telhano bira! Eva heşt roje em retine serê rê û di
dirbane.
Me kirîye bîra xamê di mangane.
Hey mala te şewitîyo birçîna qudûmê me çûye herê tacete
me nemane.
Lingê me nagire rikêbê zengîyane.
Destê me nagire desgirîyê (dizgînê) meinegîyane.
Malşewitîyo em birçîna mane serê rê û di dirbane.

Bajo derê konê hane.
Em bixwin qote(k) nane.
Li memleketê me bûye axirdewrane.
Yeçîn dikim niha çor û çoçixê me birçîna xwe dane ber
dîwarane. Wêl wêl...
Ay lê yardê ...
Xeyo dilê mi li yane, sed car dilê mi li yane.
Serê dilê mi kule, binê dilê mi bi dûmane.
Her du hajotin derê konê di girane.
Dîna xu didanê kişiyaye pêşiya wan sêsed mêrê xûyê kulik
û ebane.
Vana qilçikê erebî li ser enîşka da vedane.
Jor da meşiyane li ser sinîyane.
Dixwin birincê Qereçamê dûvê helikane.
Milê wan zilama heta enîşkê di don û rûn da mane.
Qet kesekî negot ew her dû zilamê hanê ser pişta hespa
mane.
Lawo derbas bin ji boy Xudê bixwin qetek nane.
Seîd çav kire Telhane.
Go eva kona konê nemerdane.
Bajo em derbas serê konane.
Lawo nadine me qotek nane.
Ew zilamê hanê xweyê kulik û şeir û ebane.
Me ji xwe ra nagirin seyîsê hespa natele ji êlê ra golikvane.
Lawo bajo em herin serê konane.
Em xerîbin nadine me qotek nane.
Wêl wêl wêl... Ay lê yardê ...
Lololo ... dilê mi li yane.
Sed car dilê mi li yane.
Gidî binê dilê mi bi mij û bi dûmane.
Gava ku van zilama hev ra xeberdane.
Vergerandin serê hespan û medenê meinegîyane.
Derbas bûn serê di konane.

Menzilekî hajotin menzilekî di girane.
Dîna xwe didanê îro konekî tek vegirtîye dûrî konane.
Konê vî zilamî li ser heft istûnane.
Belê perdê kon rîşiyêd hevirmûşin peng bi peng bi hev dane.
Kalekî nûranî rûyê wî sipîye li ser çokane.
Diran di dêv da nemane.
Hey lawo îro şaşikekê li sêriye, tizbîyekî sed û yek lib di dêst dane.
Li ser postekî nimêjê rûniştîye ji xwe ra dikişîne selewat û werdane.
Seîd digot Telhano bira bajo derê konê hane.
Ew konê hanê yeqîn dikim tertîla wî misulmane.
Wa hard û zilama ho kirin deve û mîratê qantirane.
Hajotin derê konê di girane.
Ew kalê nûranî ji ber wan rabûye ser pîyane.
Gidî girtîye serê hespane.
Çav kire navmalê û qaweçiyane.
Go lawo bigre bi serê hespane.
Cil û ciholê serpiştê heywana jê bikin bavêne perê konane.
Hevsarê serê heywana bişiqitînin bavêjin hêsîyê konane.
Wa heywana berdin serê rast û bestane.
Hema zivirî li nava kon da belê doşikeke qûstûkî avête erdê, beilgîyê bi sê legan li ber pişta wane.
Ew kalê nûranî sekinîye li pêşbera kon li pêşîya zilama dike hurmeta girane.
Seîd bang kirê go apo rûyê te sipîye li ser çokane.
Yasê te derbas bûye, tu li ser pîya sekinîyî dikî xizmeta girane.
Erê dibê ji mi ra nebase, ne şerefa mêrane.
Lawo îşê we tune bi xeberê hane.
Hûn xerîbin ne ji van derane.
Hurmeta mêvan tim û tim û caran ji bona xudane.

Ay lê yardê... Wêl wêl wêl...
Lololo...dilê mi li yane.
Serê dilê mi kule, binê dilê mi bi dûmane.
Seîd pirsî go apo êlekê danîye li serê rast û bestane.
Konekî giran li sertacê konane.
Heyanî pênc hezar mal(î) di bin konan dane.
Rêşîyê konan peng bi peng bi hev dane.
Gelo ew kona konê kêye, êla çi kesane.
Go lawo ew êla tu dibêjî êla axayê mîrê Milane.
Go apo êla wî da qerebalixek hebû ew çi qerebalixeke di girane.
Go lawo ma tu nizanî ew kona konê mîrê Milane.
Sêsed mêr tê da rûniştine li hundurê konane.
Her yekê reîsê êlekê, li kon da rûniştine ji hev ra bi xeberdane.
Belê go lawo ji mîrê Mila ra hatîye kaxeza gawirê Çîlosmane.
Go apo sebebê wê çîye û çimane?
Go tê da nivîsîye bide min hozê mîya kozê berxane.
Yê bide min barê zêra qenterê devane.
Yê bide min xerac xemil û rewsa konê erebî, ceinîya miîna Leylane.
Yan jî yê sorgulîyê Edûla qîza xwe ra bigire ji mi ra têxe kebanîya mala girane.
Yan jî bila tedarukê xwe bike, şerê mi pê ra heye, şer û cenga girane.
Ê, go apo sebebê wê çîye û çimane?
Go lawo gawire jê ra dike xeberdanê di girane.
Ê, go apo lê tu kiyî, navê te çîye, û te çima ha tek danîye û tu naçî nava wane.
Ay bê yardê... Wêl wêl wêl...
Lololo...dilê mi li yane.
Serê dilê mi kule, binê dilê mi bi dûmane.

Lawo emrê min derbas bûye, hatîye nod û negane.
Tu bala xwe bidê diran di devê mi da nemane.
Rûyê mi sipîye li ser çokane.
Lawo çokê mi ne yê doşekane.
Tilî pêçkê min ne yê birincê Qereçamê dûvê Helikane.
Lêvê mi ne lêvê qehwane.
Navê mi Şêx Evdîye ez bavê Derwêşim belê emrê mi derbas
bûye ji nod û negane.
Seîd jê pirsî: go apo tu dibêjî ez Şêx Evdîme, bavê
Derwêşim, lê Derwêş li kuye, li kêderê dane?
Mî nav û dengê Derwêş bihîstîye li welatê swerqê, li nava
hevdê tewnane, li cemaeta girane.
Axa û beg li wir da li hev dicivin dîkin naxilê û xeberdane.
Dîkin behsa herba Derwêşê Evdî, herba di girane.
Îca niha Derwêş kanê li kêderê dane?
Ay lê... yardê... Lololol dilê mi li yane.
Sed car dilê mi li yane.
Serê dilê mi kule, binê dilê mi bi dûmane.
Lawo edetê mala meye, gava bikevin xewa di girane.
Heft rojan ranabin li xewa di girane.
Îro belê çare, Derwêş razaye, hê sê roj wexta rabûna wî jî
mane.. (*dûmahî heye*)

ÊLA KOÇERÊ BOTAN

BEXT REŞÊ KOÇER

Naskirina Êlê :

Êl tê naskirin bi bavikekê yan bi yêkitiya hêjmarek bavik û yan bi yêkitiya hêjmarek êl .

Û hingê êla hêjmara bavik û êlên wê gelkekbin ew êle bihtir dikare .

1 - femandariyê li herêmek fireh bike .

2 - Berevaniya xwe bike dijî sîtem û êrîşên biyanî .

3 - Parastina rêzik û edet û filoklorên xwe yê kevnare bike ji qirbûn û wendabûn û guhertinê .

Ev pêşgotine li ser hemî êlên Kurdan tê belavkirin û bi taybetî êla Koçerên Botan , ya emê neha li ser bi axivin .

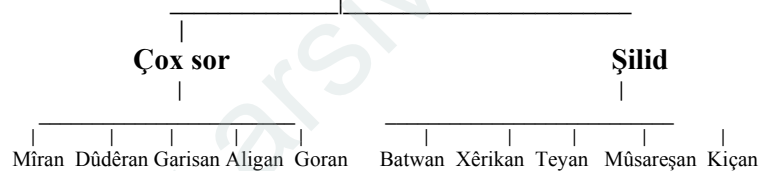
Êla Koçerên Botan du hevbendin .Hevbenda yekem ji wan re dibêjin ÇOX SOR , û ev hevbende di hundirê xwe de pênc êlên mezin hebêz dika , ew êle .

MÎRAN , DÛDÊRAN , GARISAN , ALIGAN ,GORAN û ev hevbende hatiye damezirandin bi serokatiya MÎRAN .

Hevbenda duyem ji wan re dibêjin ŞILID û ev hevbende jî di hundirê xwe de pênc êlên mezin hebêz dika , ew êle .BATWAN , XÊRIKAN , TEYAN , MÛSAREŞAN , KIÇAN û ev hevbende jî bi serokatiya BATWAN hatiye damezirandin .

û ev dara henê xweşik van gotinan şîrove dika

Koçerên Botan

Ji van êlên Koçerên Botan evên me bizman anîn emê tenê li ser êla MÎRAN bi axivin .

MÎRAN .

Wek me diyarkirî **MÎRAN** êlek ji êlên Koçerên Botane ji hevbenda Çoxsore û wek ew didin xwiyakirin dibêjin em kevnarên Kurdanin û em Kurdên resenin û tiştê di pê van gotinan esehî dikin , dibêjin bingeha me ji Cizîra Botane û Cizîra Botan di nîva Kurdistanê deye û ev sedemek serekiye ziman û gerdêş û rêzik û edetên me hatine parastin ji wendebûn û guhertinê .

Û sedema boşbûna êla **MÎRAN** û mêrxasî û lehengiya zilam û mêrên wan , êla **MÎRAN** fermandarî li herêmek gelekê fireh dikir û ji sînorê herêma cizîra botan derdiketin û ji ber jiyana wan bihtir li ser xwedîkirina pezbû , çêra pezên wan li kî deverê peyda bibya li wir xwe digirtin bê kes bikare bersivan wan bide .

Ji ber vê yekê zivistana xwe didan li beriyê û di beriyê de diçûn heya dighan li çiyayê şingalê , ji ber erdê ras û germê û ji wan deverên Koçerê MÎRAN li ziviztanê xwe lê digirtin û lê diman heya buharan , **TIL KOÇÊER** , **GIRÊ FATE** , **KOZ** û **HEMO KER** ev devere hemî bi wan hatine navkirin Û havîna dîsa li Cizîra Botan û zozanên wê vedigeriyan ji ber

hînikbûna xurista wê û zengînbûna wê bi hemî corên geya û kulîlkan û av û kaniyên wê yên herî zehif û pezên xwe li palên çiyên û li ber kevên av û çeman di çêrandin .Û ev rêjîme her wisa **MÎRAN** her sal berdewam dikir , heya dawîya şerê cîhanê yê yekem û şikestina dewleta Osmanî li ser destên dewletên hevbend û gihiştina wan li , li hevhatina Saykis Bîko û parçekirina wan û danîna sînorên siyasî ji herêma re .

Û neha Koçerên MÎRAN belavin li herêmekê di navbera sînore Iraq û Sûryê de .Herêma wan li Sûryê ji Rimêlan dest pê dike heta dighe raserî bajarê Dêrika Hemko û gundên wan yên li Sûryê Sewêdî , Sêgira , Girzîro , Girasor , Tepqa , Besta Sûs , Qereçox , Kaniya dirêj , Girkendal , Til Xenzîr , Kelha Deham , Quldûman .

Û herêma wan li Iraqê ji Rebî'e'a dest pê dike heya dighe raserî bajarê Zaxo , û gundên wan yên li Iraqê , û tiştê me divê em bidin xwyakirin gelek gundên wan li Iraqê bi bavikên wan têne navkîrin ji wan gundan .Tawos , Îsigan , E'lyogan , Masegan , kelha E'merê Salih' .

Çi êla , çî kesên , çî rêwingiyê dan û standin û hevjin bûn bi êla MÎRAN re kirin tim nêrnek baş li ser wan birine û tim ji wan re bûne pesindar û tim sipasiya MÎRAN kirine li ser arîkariyên MÎRAN bi wan re kirin û ji şhadeta yên bi êla Koçerên MÎRAN re dan û standin û hevjinbûn kirin êla Koçerên MÎRAN aşî xwazin dijî sîtem kariyêne ji arîkariyê hezdikin û dilovan û dil nazikin û gelekê qedrê mêvanan digrin û merd û kerîmin û gelekê ji pîrekên xwe hezdikin û pîrekên wan hinek azadî li cem peyda dibe û rêzgirtina extiyarên xwe dikin .

Ji berhemên wan nîrên zehmet yên êla Koçerên MÎRAN di tê re derbas bûyîn , Koçerên MÎRAN esehî dikin ku ew êlek xuyahîne ji hemî êlên Kurdan û bê goman hê xwediyê civakek resenin di rêzik û gerdêş û e'detên xwe de .

JI FOLKILORÊ BERAZAN

Bervekir : Elî Şêxo

Xwendevan.n hêja û delal , ev sitrana li jêr
nivîsandî di nava hem Êlên Berazan
û Denan de kesek yan jî tu qîzek
bîna bedewbûn û sipehîbûna yara vî
xortî nîne , navê yara wî Edlêye li
gorî heskirina wî ji Qîzîkê re hemî
Qîzên koç û êlan nîşana Edla wî
nadin , ev dîlok têtê gotin di ber
govend û bazdanê re , yekser pêşîya govendê digire
vê sitranê di bêje , govend ji hemî lê vedgerînin , ev
dîrok vedgerê berya 300 salên berê , demê koçerên
beraza buharê berê xwe di dan berya sirûc û kobanê
çêregeha pezê xwe :

DE SINE

De sine Edlê sine

Derbûn beraz û dina

Çûme pêşîya koçana

Edla min dinav de tune

godgerî li wê ciwanê Edla teb çi nîşanê

Midgo zeriyeke qence

More ligockê kitanê

Pêşya koçan qeyaskir

Dawîya koçan qeyas kir

Edla xwe di nêvse naskir

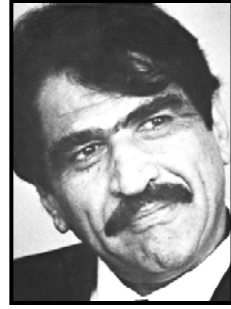
gewra xwe dinavde naskir

Ez ji xew rabûm, gulfiroşek dî,
Pir gelek şa bûm, gul bi dil didî.
Gul bi dil didî.
Hebû me yek dil, tev jan û kul bû,
Ne bûme bawer, gul bi dil bidî.
Gul bi dil bidî.
Bazar me kir go, ser bi ser nadim,
Ê gulperest bî, can û dil didî.
Dil bi kul didî.
Min go kê didî. Can û dil bi gul,
Go ev bazar e, dil bi kul didî.
Dil bi kul didî.
Min can û dil dan, dil kiriye qêrîn,
Go ho Cegerxwîn, dil bi gul didî.
Dil bi gul didî.
1903 - 22 / 10 / 1984

Erdhej

Şêrko Bêkes

Eve hawara Bakur e
Bûye fûwareya sirûda
erxewaniyê
û...Heya nik xwedê bilind bû ye
An jî xuşîna derya ye
Hirrîna avê ye û
nalîna çiyayên vê dîrokê ye
Eve xwîne an jî şefeqe rijya ye?
Eve giyaye an jî azare şîn bû ye?
Eve pêl û milên xelke an daristan?
Eve hêrsbûna baye an veciniqîna hewran?
Ev jin in an dar in?
Porê wan bûye meşel?
Ev mêrin an hespên bijî berfîn in
Nav çîrok û destanan?
Ne destan e, ne bareş e, ne derya ye...
Ne jî film û xewdîtin e!
Em Erdhej in...
Ev em in, hemû pêk ve...
Bûn cadeya van bajaran
... û bûn golên nav meyadanan!
Ev em in, Çiqas mê ye
Hemû yek navê wan heye ku Zekiye ye
û... Çiqas nêr e...
Hemû yek serê wan heye
Ew jî serê Musa Anter!

EZ ? TUNE

SALIH> HEYDO

K, delala dil. mine
K, gula bilbil. mine
K, b,hna sorgul. mine
K, melhema dil. mine
K, xewna aqil. mine
K, \,r. simb.l. mine
Ger tu nebe zer, `ine
Dij,n. de ez / tune
Ji te p.ve tukes tune
Dinya bib, sero bine
Zery. bera tu zanib,
Ez / tune [ez / tune
Bel. zendim tu bazine
Ev,na te m. rga mine
Tu l. r,han / sosine
Hezar hor, ji mer wer,ne
Yar. ten. b'dil. mine
Buhar `end, \,n / xwe\`e
L. b. te erdk, repine
L. b. te erdk, repine

Xwezî carek

Şêrîn Şêxo

Xwezî carek
Ji kişwera giyan
Tu sirgûn bibayî
Bê evîn ez bijiyama
Xwezî şevê ji şevan
Li ser çoka heyvê
Min sere xwe danya
Stêrkên nazdar
himbêz kirina
Û...çavên te bibana
Mîvan li çavên min
Wê demê
Minê baweriya xwe
Bi kenên cejnan anîba
Û..minê
Li ser lêvên xwe
Kenek bufiranda
Û berda nav
Revfên zarokan

Roj bi roj. di qed,nim
tu bi mal / pere lo
Qey ji bo dest. qela\t,
Tu li min nanere lo
Ez te herd/ ji xwel,k.
Xwe neb,d'ser mere lo
K. tu f. rkirye ku dinya
Nebi `erx / gere lo@
Netim, pay,z bi x. rin
Ne tim, por qere lo
Nav bera j,n / nej,n.
Ev temen ko`ere lo
Bi xwed. dinya wihaye
Tim / tim w. here lo
Pi\t, kesekaya buhar.
tim / tim j, zere lo
Were ,ro bi co\ b. riya te
Were ev dil vedaye l'h. viya te
Were ku sal li sal. j, dibore
Bi min xwe\ t. heya b. bextiya te
Di nav beyna xwe / hi\yariya me
Li ber `avan di ` , t. siya te

Ku \ev dert. / heyv / rok te vedxwe
Di rok. de di b,nim ruhniya te
Di b.j, qey ji axa ber feratim
Dema firkim ji `ilk. n av,ya te
Dib. j, qey ji tay. nav \imame
Li min ketine `ir,sk. n ariya te
Er. d,lber [er. `av. n tey, re\
Er. \op. n mey, ser v. riya te
Bi kur de `/n gelo `ax. n ev,n. @!
Li ser kabok / `okane xuya te

B ijî Saliya
(P.D.P.K.S)

~end, bi h. v, b/m
~end, bi neyaz b/m
Ku ji v. tevin / tor.
Rizgar / azad bim
~i tevn / torek
Dijwar / dije
Bel. roj. n min
Hava dimije
Afrandina min
Her dem dikuje
~i kab/se ev
B. hn. d`ik,ne
|,nkay, ya min
Werdiger,ne
Ber / gul. n min
Di `ilmis,ne
Min di al,ne
Min diqulip,ne
B,yabanek xal
Pir ziwa / tal
~olek xirr,xal
B. kes / b. mal

JIN JIYANA MEROVANE

/ . r, n Qasim

Jin jiyana merovane

~ira / fenera jiyane

Jin dayika zarokane

| , rdaya ke` / kurrane

Navek pir | . r, n / xwe\ e li c, han.

Ew nav. \ . r, n [nav. an.

~iqas, ez geryam li c, han.

min ned, t navek, giran

wek, nav. an.

Ez diljar / dilmaya an.

Net. kir, n ne bi peran

? ne bi z. ran.

Ez , ro p, rozdikim cejna an.

? leyla qasim li goristan.

? leyla zana li zindan.

Pir jin heb/ n wek, me bin dest b/ n

L. wan xebat kirin bi riyek zaneb/ n

Hey\ t. avdar. ji bo me kirin cejn / heb/ n

Dest bi hevdi w. b. roja serxweb/n
Azadiya jin. ,ro li her cih, bela b/
Li nav turk / ereb / eceman
<ro li Kurdistan. j, part, zan b/n
Kon. kevneperestiy. rakin
Ew r. `ika teng fireh bikin
Bindestiya gemar, re\ bikin
~, `ek / n. rgizan r/ge\ bikin
Bere rohn, bidin li v. j,n.
Bi deng / soz. n ev,n.
Li v. c,hana xwe\ / \. r,n.
Bi lez bi hevdi mizg,n.
Bi hevre sozdarbin weke mem / z,n.

B ijî Saliya(P.D.P.K.S)

DI MEYXANÊ

Berhîm Qasim

Çi nizanim me dixwest her gule şenge
Tu nizanê çi di dil vaye xedenge
Tu ne hati di xewê her tû nizanî
Were dilber li me şer û xirecenge
Qedera min eve îro çi hejarim
Di gera eşq û evînê çi lehenge
Mi dixwest her tu bibêjî gulenarim
Xwe ne berdî di çi dest û di çi çenge
Te nikarî xwe bi parêz di meyxanê
Weke serxoş di semayê çi çelenge
Xwe seranser di hejînê were canim
Ne tenê mest û hejarî wera xanim
Bi hezaran di cihanê reşe tenge
Ne memê al me tû zini ne ciwanim
Tû binêr pîre şivanim me ne zende
Bikevim ber û singa te binoşm
Bi gevêz min tû bilingê çi derenge
Kesera can bi şikine were yarê
Keve ser can ne bitirsi hemu renga
Kedera min eve cane te bi noşim
Bike qîrîn û hewarê tû bi denge

HEVPEYVÎN LI GEL HUNERMENÊ KURD ŞEVGER HOVIK

Gulistan

Gulistan : em bi xêr hatina te dikin wekû mihvanekî xwendevanê kovara me

Şevger : dilşa me ku we ev hevpeyvîn bi minre kir de ez di rêka we de xwe bighînim evîndarê stran u hunera xwe ez sipasîya we dikim.

Gulistan : xwe bi gohdaran bide naskirin ?

Şevger : ji zaroktxîya xwe de ez gohdarîya min ji strana kilasîk hes dikir ji ber bavê min deng xwesh bû wî her şev stran ji mere digotin û gelek caran bavê min digot wek min stranê bêje hîna temenê min 10 salî bu,, ez 1957 li gundê Kêbîkê hatime dinê u ez kurê bajarê Tirbêspîyê me û tê bîra min ez 12 salî bûm min di mala Mihyedin Haco de stran gotin u hunermendAram Dikran ji minre li Comboþê dijenîyand ,, di sala 1973 min bi hunermend Mihemed Teyib Tahir re stran gotin li Lobnanê.. 1976 min di komela selahedin de li Ordun stran gotin...berî ez ji bîr bikim ji salê 1973 min helbesta stranê dinivîsand u wan deman de helbestên min gihana hunermend Nezir mihemed u cemal sadun u kaniwar u Nasir Temo u hijmarek din.. 1977 min kasêtek tomarkir ji kilasika kurdi 1980 kasêta min ya yekemin bi navê / welatê min / piranîya stranan ji awaz u helbestên min bun u 2 helbestê Seydayê cegerxwin ji hebun wek keko ziman dirêjim u bibin markisi ... hunera min bihtir siyasi u niþtîmanîye u min di koma Narin de berpîrsariya huner dikir heya ku ez derketim ji welat 1988. min 4 kasêt tomar kirin li welat

bila gohdarên hêja bizanibin di wan deman de hunerbêjî ne hasan bû gelek eger hebun u astengî pîrbû di rîya hunermendî de, di salên 1970 civat pîr papkeftî bû u civak aþrtî bû u malbat di bin sinorên islam u aþîr u fewdalîzmê debû xelkê li hunerê u li hunermend regekî reþ dinehêrt u pîr çaran þerê wî dikirin u ji malbatê berawî didan yan jî jin jî ne didana wî axir derd pîrbûn,, lê di destpêka 1980 komên felklori hatin damezrandin u li vir 1000 sipasi bo tevgera kurdi u partiyên me ku wan pîr qîmet dana hunermendan u dikarîbûn di van koman deher sal bi 10 hunermend diyarî gel bikin..

Gulistan: çima ji welat derketî?

Şevger: pîr sedem hene yek ji wan sedeman ku rêjîma Surî bi beryarek ne rast ji karê posta Qamiþli ez avêtim u kar li ber min qedexe bû ji egerên ku min styrana siyasi digot ..weku din jî birayeki min wefat bû u xwepka min Amîra fesil kirin ji xwendinê u min dit ku malbata min buye armanca hêzên awlakarîyê u rêjîmê pîr ajotin ser min sed mixabin ku min ew beryar da ku ez derketim ber Swed , xweska ez li welatê xwe u nav gelê xwe mabama ji ber xeribî mirina insana

Gulistan : te feyde li dervî welat dit u gelo ti difikire ku vegere welat?

Şevger: Feyda ku min dit min 5 zarokên xwe baþ dana xwendin u isal her 2 krên min Shoresh u Rogesh zango xelas dîkin, shoresh musik xilas dîke u Rogesh hendesa kampyoter xelas dîke u keça min ya mezin ilom siyasi dixwine u pîraniya wan musikjenin .. ji hêla abûrî de u aramîya malbatî de min feyde dit u her wisa bi xêra Passaporta Swêd min dikarîbû herime Amed u Mihabad u Hawlêr u Suleymaniyê u min dikarîbû baþtir musika xwe tomar bikim.. ax u 1000 cari ax bo

vegera welat,, belê ez her rojekê li xerîbîyê 100 carî
dimirim divê ez vegerim qamishloka xwe nav newroza
welatê xwe

Gulistan: ki alikariya te dike bo hunera te u astengî
çine?

Şevger: kesekî alikariya min bi wereqekê ne kirîye u
astengî pirin bo xebata hunerî li derve wek :

1-Dûrbuna hunermendan ji hevdû

2.kesek alikarî belaf nake

3.ew amîrê musîkê yê kurdi resen peyda nabin li
Europa

4.ya herî zor ku dezgehên kurdî yên tomar kirin u
belav kirina cd li Eropaya nînin.

Ez hemû cd xwe u vidio kilipên xwe li mal tomar dikim
ji ber kurê min Shoresh xwendina musik de u ew
alîkare bi minre..

Gulistan:çima tu di nav siyasetê de yê u gelo siyaset te
na îþîne??

Şevger: pîrsek girînge... ez çî bikim qey bextê min bû
ez bi zaroktî ketim evîna welat u heskirina pêþmergan
de u min helbest bo niþtîman nivîsand u ez bawer
dikim hunera min pîroze ji ber min strana azadiyê
gotiye li dijî zordaran u ez ne poþmanim çiqas min zor
u tahlî dîtibe di jiyana xwe de ji ber min bi beryara xwe
ev rêbaz hilbijartîye u dimîm heya bi mirinê dengê
dijî zorê u dengê bo azadiya Kurdistan.. êþandina
dujmin ji min re normal dibînim bes mixabin carna
gîropek Kurd jî min têþînin . hhhhhhhh eger min huner
ne kiribana belkî min partiyek çêkiribana bi navê
partiya serxwebûna Kurdistan ji ber ez tîyê azadîyê me..
bes netirsî ez partiyekê çênakim u ez dijî pîr bûna
partiya me u ritba herî pîroz bo min xizmetkare ,

xizmetkarê bizava kurdîbim u ji bîr mekin hunermend u
rewşenbîr ew yên her bi rometin nav gelan de,

Gulistan: te çima koçka rojavayê kurdistan vekir ?

Şevger: ji ber me kurdê Suri Telvezzyonek stalayêt nîne
u kesek giringîyê nade beþê rojavayê kurdistan u teybet
dengê tevgera me u siyaseta rojavayê kurdistan dûre ji
nasînê... min xwest ku ez dengê serok u rêberên tevgera
kurdi bighînim revenda kurd li Europa u bighînim
andam u dostên wan u bighînim kurdên parçên din jî ,
- min xwest ku em berevanîyê ji doza tevgera xwe
bikin hemberî leystikên dujmin u hinek kurdên ku dibin
destek ji dujminre li Eruopa u dixwestin xwe bikin
bedil ji tevgera hundurî welat re

-me xwest ku em girêdanekê bikin navbera hunermend
u rewşenbirên welat u derve re

-me xwest ku di riya kocka mede xebatên mesh u
çalakiyan bibe li Eropa

- koçk bibe wek cihê raghandina tevgera kurdi u
piþtgiriya tevgera kurdi u pêþwaziya nûnerên tevgera
kurdî u her þev semînerêk siyasi yan rewşenbirî

-ez sipasiya hemû xebatkarên kocka rojavayê kurdistan
dikim u teybet birayê Jîr u Har xelkê Ameda delal.

li domahîyê ea sipasiya kovara Gulistan dikim u 1000
silavên min ji xwendevanên wêre u gohdarên strana
mine u ez dibêjim ez her berdewamim bo hunera kurdi
u xebata siyasi u bijî kurdistan u bijî tevgera kurdi li

rojavayê kurdistan

Birayê we Şevger swed

www.sevger.se

www.rojavayekurdistan.net

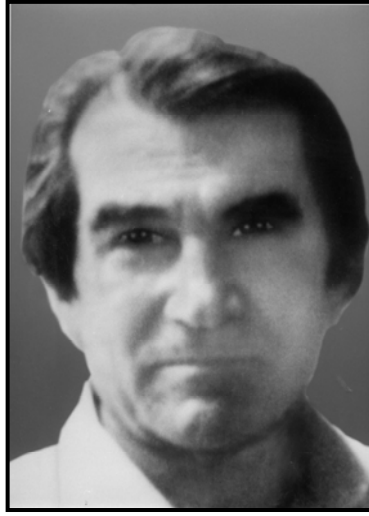
GOTINÊN PÊŞIYA

1. Destê bi tenê, deng jê nayê .
2. Aşê dînan bê av digere.
3. Ava bin kayê deng jê nayê .
4. Ava hêdî me ecêb jê dî.
5. Benîştê dînan ji ritil ye .
6. Av di golê de genî dibe.
7. Devê rovî negihîşt tirî got tirş e.
8. Bi werîsê dînan xwe bermede binê bîran.
9. Dengê diholê ji dûr ve xweş e.
10. Kes nabêje dewê min tirş e.
11. Pîrê memire bihar tê, kero nemire qîvar tê.
12. Rûyê beqê di avê de şil nabe.
13. Aqilê Sivik barê girane .
14. Rovî ne çû qulê, hejek bi teriya xwe vekir.
15. Zêr zane, zor zane, devê tivinga mor zane.
16. Agir berda kayê û xwe da aliyê bayê.
17. Kurmê darê ne ji darê be dar kurmî nabe .
18. Tas hat û çengirî çî tije û çî vala
19. Serê ne êşe desmalê lê girê mede.
20. Va şar û vaye minşar .
21. Hespê çê êmê xwe zêde dike
22. Bilûra liber gaye , çira liber koraye .
23. Kurmê şîrî heta pîrî.
24. Tir li ku û das li ku .
25. Yê li hespê xelkê siwar be her peyaye.
26. Dengê defê ji dûr xweşe.
27. Ecelê biznê tê nanê şivên dixwe.
28. Kero nemir heta qîvar şînbê.
29. Benîştê dîna ji ritlêye.

30. Rî dibe bost lê dujmin nabe dost.
31. Giya dibin kevrade namîne.
32. Go koro tu çi dixwaze , go çav .
33. Bîra avê jê vexwe kevra navêjê.
34. Ga dikeve kêr lê pir dibin
35. Yê deva xwedî bike divê deryê xwe bilind dike.
36. Ê here masiya divê qûna wî şil bibe.
37. Tirek û du tir licem tireka wek hevin.
38. Giyayê hewşe tale.
39. Ez mîr, tu mîr kî wê bibe wezîr.
40. Ez bê ez tu bê ez wê kî here ber pez.
41. Xwar rûne lê rast bi axife .
42. Zimanê dirêj daqoqê serê xwediyaye .
43. Gotina xweş buhara dilane .
44. Her tişt bi ziravî dişkê, lê mirov bi stûrî .
45. Ji mêra nav dimîne, ji ga çerm .
46. Ko agir bi çiya ket, ter û hişk tev de dişewitin .
47. Ko ker ket heriyê, xwedî wê rahêje teriyê .
48. Mû bi mû, di be rih .
49. Rî dibe bost , dujmin nabe dost .
50. Nû hatin, kevin xelat in .
51. Rovîkî geryayî çêtire ji şêrekî girêdayî .
52. Ez dibêjim şamborek tu dibêje bê navik .
53. Gundê bê rez, konê bê pez, mirovê dibêje ez û ez ,
hemî ne tutiştin .
54. Kes qala gurî nedikir rabû di devê kaniyê de
gûkir..!!! .
55. Bê şêx û pîr meçe dîwana mîr da nekevî halê feqîr
(*Amadekirin: Gulistan*)

Naverok

Gotar	Niv,skar	R/pel
pêşgotin	gulistan	3
GOTAR ? L>KOL<N		
Rew\enb,r. n bi rast,	Selman Hes	5
Koma Newroz	El, emd,n	7
Bandora Sirgûnê	Konê Re\	14
Dr N/red,n Zaza	Hesen Seyfedîn	19
Milet. xwe bi nase	Salih ê Heydo	22
Giringiya Ziman. Kurd,	Fewaz Hesen	27
Heger tu bi pirbî tê bi girbî	Ferîd cezîrî	29
Xanima navdar : Nefertîfî	Biradost. M,tan,	31
Gabriel Garcia Marquez	Hêvidar Zana	33
JI FOLKLORA KURD<		
Orta mêr û jin	Bavê Serbest	
D,rokek Dankut.	Salih. Heydo	37
Qewl. n . z,diya	Eskerê Boyik	40
Derw. \. evd,	Gulîstan	44
Êla Ko`er. Botan	Bextre\ Ko`er	51
Ji Folklorê Berazan	Elî Şêxo	54
HELBEST		
Gulfiro\	Cegerxwin	55
Erdhej	êrko Bêkes	56
Ez / Tune	Salih. Heydo	57
Em yekin	Xalid	58
Jinek b. h. v,	Selwa Dar,	60
Jiyana mirovane	.r,n Qasim	61
Di meyxa.	Berhîm Qasim	63
HEVPEYVÎN Û GOTINÊ PÊ IYAN		
Hevpeyvî li gel Şevger	Gulîstan	64
Gotinê Pêşiyar	Gulîstan	69
Naverûk	Gulîstan	71

Dr. Nûredîn Zaza

Dîmenê Pelê Pêşî : hunermendên Koma Newroz (1986)
pelê dawî Sê Zerî bi kinc û bergên gelêrî ji herêma
KOBANÊ ... ji erşivê : Salihê Heydo

di sala 1968an de Cegerxw,n
damezrandiye / b/ye berpirsyar. W.

Sê Zerî bi kinc û bergên gelêrî ji herêma
KOBANÊ ... ji erşivê : Salihê Heydo